

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
BUDAI POSTAPALOTA IV. E.M. 424

TELEFON: 150-597. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 146-500.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESÜLETÉNEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:
RÁKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAFŐMERNÖK

Elvek és szabályok a kinevezett postaalkalmazottak és postamesterek járandóságára vezetett végrehajtásnál.

Irta: Dr. FÜLÖP KALMÁN m. kir. postasegédtitkár, ügyész.

Principes et règles concernant la saisie des émoluments des employés de poste nommés et des maîtres de poste (gérants des bureaux des postes privés).

Par M. le Docteur Kálmán Fülöp, Aide-secrétaire de poste, avocat.

L'auteur classifie les employés de poste d'après les règles juridiques prescrites pour les cas de la saisie pratiquée sur leurs émoluments.

Cette classification est suivie par la description de la nature des émoluments des maîtres de poste. Au point de vue de la saisie, les émoluments des maîtres de poste relèvent du § 11 de l'article 41 de la loi 1908, ceux des employés de poste nommés du § 6 de l'article 41 de la loi 1908 et de l'article 22 de la loi 1918. Existante une différence entre ces règles, la question se pose à savoir s'il ne serait pas possible de mettre d'accord la législation relative à la saisie portée sur les appointements des deux catégories susmentionnées.

L'auteur répond que l'unification des règles ne peut être réalisée que par la voie de législation et seulement dans le cas où les émoluments des maîtres de poste seraient fixés d'après un seul et même principe que ceux des employés de poste nommés.

Az állandó köz- és magánalkalmazásban álló személyek illetményére magántartozás fejében vezetett végrehajtásról általános intézkedést a végrehajtási törvény novellájában (Vhnov. 1908 :XLI. tc.) találunk. E törvény különbséget tesz állami, törvényhatósági, községi szolgálatban levő tisztviselők és hivatalnokok, továbbá egyéb állandó köz- és magánszolgálatban lévő egyének között. Az előbbieket a Vhnov. 6. §-a sorolja fel, míg az utóbbiak közé azok az állandóan alkalmazott egyének tartoznak, akiket a Vhnov. 6. §-a nem sorol fel (11. §.). A különbség a két kategória között lényegében az, hogy míg a Vhnov. 6.

§-ában felsorolt alkalmazottak lakáspénzét a törvényhozó kiveszi az általában lefoglalható illetmények köréből s azt csupán lakbér, továbbá lakóháznak a saját részére való építéséből vagy megvételéből származó követelés fejében engedi lefoglalni, addig a Vhnov. 11. §-ában felsorolt egyének lakáspénze nem élvezi e különös mentességet s bármely magánjogi tartozás fejében, az egyéb illetményekkel együtt egyharmad részben — évi 2000 P érintetlenül hagyása mellett — lefoglalhatónak rendeli.

A háború folytán előállott rendkívüli viszonyok között különösen nagy súllyal neheztedtek a közszolgálati alkalmazottakra az adóságok s minthogy elsőrangú állami érdek, hogy az alkalmazottakat a hivatali kötelességeiknek minél tökéletesebb teljesítésében anyagi gondok ne háborgassák, a törvényhozó szükségét látta a közszolgálati alkalmazottak hivatali járandóságait terhelő tartozásoknak és hitelszükségleteiknek rendezését. Ily tények által indokolva jött létre az 1918 : XXII. tc., amely egyrészt a közszolgálati alkalmazottak hitelszükségleteit a Pénzügyügyi Központ bevonásával rendezte, másrészt az eladósodás elkerülhetése céljából a közszolgálati alkalmazottak fizetésére magántartozás fejében vezetett végrehajtást bizonyos családjogi vonatkozású — ideértve a törvénytelen gyermek tartása iránti követelését is — tartozásokra korlátozta. Felhatalmazást adott továbbá a törvény a pénzügyminiszternek, hogy e kedvezményt a törvényben nem említett közszolgálati alkalmazottakra is kiterjessze. (11. §.) E törvény a Vhnov.-nak a lakáspénzre vonatkozó rendelkezéseit nem érintette.

Végül bizonyos családjogi tartozások — ideértve a törvénytelen gyermek tartása iránti követelést is, — fejében vezetett végrehajtásról rendelkezik az 1929 : XIV. tc. Eszerint e tartozások fejében lefoglalható mind a Vhnov. 6. §-ában, mind a 11. §-ában felsorolt alkalmazottak fizetésének felerésze azzal az eltéréssel, hogy a 6. §-ban felsorolt személyek lakáspénze e végrehajtás alól is mentes, míg a 11. §-ban felsorolt személyeket e mentesség nem illeti meg.

A Vhnov., abban a tekintetben, hogy a 6. §. mely alkalmazottakra irányadó, taxatív felsorolást tartalmaz. Eszerint a 6. §. alá tartoznak: az állami, törvényhatósági és községi szolgálatban levő tisztviselők és hivatalnokok, továbbá a lelkészek, állami, községi és felekezeti nyilvános tanintézeteknél alkalmazott tanárok és tanítók, a fegyveres erő, a csendőrség, valamint a letartóztatási és javító intézetek személyzetéhez tartozó személyek, géperőre berendezett közforgalmú vasutak és gőzhajózási vállalatok tisztviselői, egyéb évi fizetéses, valamint havi-díjas és havibéres alkalmazottai, a Nemzeti színháznál és a m. kir. Operaháznál alkalmazott igazgatósági, művezetési és gazdasági tisztviselők, drámai és operai magánszereplők, zenekari és énekkari tagok, végül a közszolgálatban alkalmazott altisztek és szolgák.

Az 1918 : XXII. tc. a Vhnov. alá tartozó alkalmazottakat két csoportba osztja. Az egyik csoportba tartoznak azok az alkalmazottak, akikre az 1918 : XXII. tc. hatálya kiterjed. E tekintetben az 1918 : XXII. tc. 1. §-a, illetőleg e törvényben kapott felhatalmazás alapján kiadott rendeletek taxatív felsorolást tartalmaznak. Ezeknek az alkalmazottaknak a fizetése magántartozás fejében egyáltalán nem foglalható le. A

második csoportot azok az alkalmazottak alkotják, akikre az 1918: XXII. tc. hatálya nem terjed ki. Ez utóbbiakra is azonban az 1918: XXII. tc. 11. §-ában adott felhatalmazás alapján a pénzügyminiszter rendeleti úton az 1918: XXII. tc. hatályát kiterjesztheti, feltéve, hogy a kedvezményben részesítendő alkalmazottak közszolgálati alkalmazottak. A Vhnov. 6. §-a alá tartozó, de az 1918: XXII. tc. hatálya alá nem eső alkalmazottaknak fizetése magántartozás fejében egyharmadrészen lefoglalható úgy, hogy évi 2.000 P érintetlenül maradjon. Egyébként a két csoport között a végrehajtás szempontjából nincsen különbség, tehát bizonyos családjogi tartozás fejében lefoglalható fizetésüket felerészben, lakáspénzüket pedig csupán lakbér vagy lakóháznak a saját részére való építéséből vagy megvételéből származó kövételés fejében lehet lefoglalni.

Az 1918: XXII. tc. 11. §-ában nyert felhatalmazás alapján kiadott 136.193/1918. P. Ü. M. számú rendeletben találjuk a kinevezett postaalkalmazottakat is, reájuk tehát az 1918: XXII. tc. hatálya kiterjed. Nem találjuk e törvényhelyeken levő felsorolásban a postamestereket, így a postamesterek járandóságára vezetett végrehajtásnál az 1918: XXII. tc. szabályai alkalmazást nem nyerhetnek.

A továbbiakban az a kérdés, hogy a postamesterek a Vhnov. 6. §-a alá tartozó, vagy pedig alkalmazásuknál fogva a Vhnov. 11. §-a alá sorozandó alkalmazottak-e.

Mint már fentebb említettem, a Vhnov. abban a tekintetben, hogy a 6. §. mely alkalmazottakra irányadó, taxativ felsorolást tartalmaz. Vizsgálva a Vhnov. 6. §-ának felsorolását, a postamesterek — ha egyáltalán ide sorozhatók, — úgy állami szolgálatban levő tisztviselőknek minősítendőek. Az állami tisztviselők az 1893: IV. tc. szerint fizetési osztályba, illetve az 1924. évi IV. tc. 2. §-ában kapott felhatalmazás alapján kiadott 9.000/1927. M. E. sz. rendeletből folyóan fizetési csoportba, fizetési fokozatba, rangosztályba stb. vannak sorozva és ennek megfelelően fizetésre és lakáspénzre tarthatnak igényt. Minthogy a postamesterek nincsenek ilyen fizetési osztályba, csoportba, fokozatba stb. sorozva, külön lakáspénzt nem élveznek, tehát nem tekinthetők a végrehajtási törvény alkalmazása szempontjából a Vhnov. 6. §-ában felsorolt állami tisztviselőknek.

A Vhnov. 11. §-a alá azok az állandó köz- vagy magánalkalmazásban levő személyek tartoznak, akiket a Vhnov. 6. §-a nem sorol fel. Állandó alkalmazott pedig az, — ugyancsak a Vhnov. 11. §-a szerint — akinek járandósága sem nem napidíj, sem nem olyan munkabér, melyet napszám, hetiszám vagy darabszám szerint fizetnek.

Minthogy a postamesterek — az előadottak szerint — a Vhnov. 6. §-a alá nem sorozhatók, járandóságukat nem napszám, hetiszám vagy darabszám szerint kapják, a Vhnov. 11. §-ában meghatározott állandó közalkalmazású egyéneknek tekintendők.

Összefoglalva most már az előadottakat, a kinevezett postaalkalmazottak fizetése magántartozás fejében egyáltalán nem, bizonyos családjogi tartozások — ideértve a törvénytelen gyermek tartása iránti követelést is, — fejében pedig felerészben foglalható le. Ezzel szemben a postamesterek járandósága bizonyos családjogi tartozások —

ideértve a törvénytelen gyermek tartása iránti követelést is — fejében felerészben, egyéb magánjogi követelés fejében egyharmadrészben foglalható le, úgy, hogy évi 2.000 pengő érintetlenül maradjon.

Taglalva a postamesterek járandóságait, különbség teendő a végrehajtás szempontjából a postamester saját személyére eső és meghatározott rendeltetésű járandóság között. Ez utóbbiak, részben a végrehajtási törvény (1881 : LX. tc.) 52. §-a alapján, részben abból folyóan, hogy ezek nem a postamester munkája után járó, hanem meghatározott célra a postamester útján kifizetendő járandóságok, a postamester tartozása fejében nem foglalható le. Ezeknek az illetményeknek a végrehajtás alóli mentessége, bár nem a kinevezett postaalkalmazottak illetményével azonos elvek és szabályok szerint, de biztosítva van.

Kétségtelen, hogy azok az indokok, amelyek az 1918 : XXII. tc. létrejöttében szerepet játszottak, vonatkoztathatók a postamesterekre is, mert államérdek az is, hogy a postamestereket hivatali kötelességük minél tökéletesebb teljesítésében anyagi gondok ne háborgassák és az eladósodástól megóvassanak annál is inkább, mert sokszor igen nagy értékű kincstári vagyont kezelnek.

Erre való tekintettel, felvetődik az a kérdés, hogy mi az akadályja annak, miszerint a postamesterek saját személyére eső járandóságára vezetett végrehajtás a kinevezett postaalkalmazottak járandóságára vezetett végrehajtásnál irányadó elvek és szabályok szerint rendeztessék.

Az 1918 : XXII. tc. 11. §-a módot nyújt arra, hogy a pénzügyminiszter e törvény hatályát — így az illetményeknek a foglalás alóli mentességét és a Pénzügyintézeti Központi kölcsönben való részesítést — más alkalmazottakra is kiterjeszthesse.

E tekintetben a fentebb kifejtettekből folyóan döntő jelentőségű az a kérdés, hogy a postamesterek a Vhnov. 6. §-ában felsorolt közszolgálati alkalmazottaknak tekinthetők-e, vagy pedig alkalmazásukból kifolyólag a Vhnov. 11. §-ában foglalt rendelkezések alá esnek. A postamesterek — a fentebb kifejtettek szerint — nem tartoznak a Vhnov. 6. §-a alá.

Vizsgálva most már a postamesterek közszolgálati jellegét, utalok a postamesterek szolgálati szabályzatának vonatkozó rendelkezésére, mely szerint: „A postamester valamely postahivatal önálló kezelésére kinevezett közszolgálati alkalmazott. A postamesteri állás különleges természeténél fogva azonban a postamester nem tarthat igényt az állami tisztviselőket és egyéb alkalmazottakat megillető illetményekre, ellátási díjakra, sem pedig azokra a kedvezményekre, melyek a most említetteket közszolgálati jellegükből folyóan megilletik, vagy részükre netán a jövőben rendszeresíttetnek vagy engedélyeztetnek.“ A postamesterek közszolgálati jellegének tehát nincs olyan tartalma, hogy a postamestereket a végrehajtás szempontjából közszolgálati alkalmazottaknak tekinthessük.

Az 1918 : XXII. tc. rendeleti úton való kiterjesztésének előfeltétele az, hogy e kedvezményben részesítendő alkalmazottak a Vhnov. 6. §. alá tartozó közszolgálati alkalmazottak legyenek. Minthogy a postamesterek nem tekinthetők a Vhnov. 6. §-a alá tartozó közszolgá-

lati alkalmazottaknak, reájuk az 1918:XXII. tc. rendeleti úton nem terjeszthető ki.

A kérdést tehát csak törvényhozási úton lehetne rendezni. Ennek azonban akadálya a postamesterek és a kinevezett postaalkalmazottak illetményrendszere közötti különbség. Nevezetesen a kinevezett postaalkalmazottak a fizetési osztályuknak megfelelő fizetést és lakáspénzt élveznek, ezzel szemben a postamestereknek külön lakáspénz nem jár s illetményüket a feldolgozott munkaegység arányában kapják. A kinevezett állami alkalmazottak lakáspénze végrehajtási jogunkban különleges elbírálásban részesül. A törvényhozó azzal, hogy e személyek lakáspénzét csak lakásul szolgáló lakásbérre, vagy épület vételára fejében engedi lefoglalni, egyrészt az állami alkalmazottaknak a lakás ellenértékét, tehát ilyen értelemben lakást biztosít, másrészt kielégítési alapot nyújt a lakásbér fejében a bérbeadó részére. A postamesterek külön lakáspénzt nem élveznek, tehát ha járandóságuk mentesítették a végrehajtás alól, adódna az a helyzet, hogy a bérbeadó lakbérkövetelése illetményükből nem lenne biztosítható, ami eltekintve attól, hogy a kinevezett állami alkalmazottak járandóságát megillető mentesítségén túlmenő mentességet biztosítana a postamesterek részére, ellenkezik a végrehajtási törvényeinkben megnyilvánuló törvényhozói akarattal.

A kifejtettekből okszerűen folyik, hogy a postamesterek járandóságának a kinevezett postaalkalmazottak illetményével egységes elvek és szabályok szerinti mentesítését a végrehajtás alól csak törvényhozási úton, és így is csak akkor lehetne biztosítani, ha a postamesterek illetményei a kinevezett postaalkalmazottak illetményeivel egységes elvek és szabályok alapján állapíthatnának meg.

Megjegyzem még, hogy a köztartozás fejében vezetett végrehajtásnál mérvadó K. K. H. Ö. (600/1927. P. M. sz. rendelet) 56. §-a szerint a kinevezett postaalkalmazottak és a postamesterek járandóságára vezetett végrehajtásnál lényegében ugyanazok az elvek és szabályok az irányadók.

A német birodalmi fegyelmi rendtartás.

Irta: Dr. ZAPPE LAJOS, m. kir. postafogalmazó.

Le statut disciplinaire du Reich.

Par M. le Dr. Lajos Zappe, Rédacteur de poste.

L'auteur fait connaître les règles les plus importantes du statut disciplinaire du Reich entré en vigueur le 1er juillet, mettant en relief les dispositions contenant les caractéristiques de la conception nationale-socialiste.

Az anyagi igazság követelményein kívül az állami és velük azonos elbírálás alá eső tisztviselők nagy száma, azoknak az államhoz való szolgálati viszonya, valamint magatartásuknak az államra és a társadalomra gyakorolt befolyása is indokolja, hogy az állam a tisztviselők szolgálati szempontból megítélendő cselekményeinek elbírálására olyan szervet jelöljön ki, mely az elkövetett cselekményt, a fennálló

törvények és rendeletekben foglalt szabályok szerint; befolyásmentesen bírálja meg.

A fegyelmi jog szabályainak helyessége, valamint a fegyelmi eljárásra hivatott, különösen pedig a fegyelmi határozat hozatalára kijelölt szervek helyes megválasztása éppen olyan nagy fontosságú, mint a büntetőjognak és a büntető eljárásnak a kor követelményeinek megfelelő megalkotása.

A tisztviselők magasabb képzettségüknél és helyesebb ítélőképességüknél fogva a társadalomnak azt a rétegét alkotják, mely szélsőségekre kevésbé hajlamos, tehát az állami élet egyensúlyának mintegy biztosítékát jelentik. Fontos állami érdek tehát, hogy ennek a karnak megélhetésén és tekintélyén kívül, az államhoz való szolgálati viszonya is határozottan megállapíttassék és e szolgálati viszony megsértésének következményei úgy szabályoztassanak, hogy az anyagi igazság megközelítésével a tisztviselők körében általános megnyugvást keltsenek.

Általános jelenség az, hogy egy-egy állam keretén belül is az állami igazgatási ágazatok szerint változó más és más fegyelmi szabályokat találunk. Egyrészt ezen, a Németországban is fennállott állapoton változtatott az új német fegyelmi rendtartás, másrészt pedig új tartalmat is adott az eddigi német fegyelmi jognak. Ezt az új német fegyelmi rendtartást óhajtom lapunk olvasóival főbb vonásaiban megösmertetni. Ismertetésemben forrásként a Reichsdienststrafordnung-nak, a birodalmi német posta hivatalos lapjában megjelent szövegét és dr. Breithaupt miniszteri tanácsosnak a Deutsche Verkehrszeitung 1937 évi április 3-iki 14. számában megjelent cikkét használtam fel.

Az új német fegyelmi jognak fő jellemvonása, hogy az összes német köztisztviselőkre általános érvényű, egységes szabályokat állapít meg s — bár szabályai a régi jogban gyökereznek — alapvető újításokat tartalmaz.

A német birodalom régi fegyelmi joga az 1873. évben alkotott birodalmi tisztviselő törvényben volt szabályozva. Ugyanúgy a birodalom egyes országai is általános tisztviselő törvényükben szabályozták fegyelmi jogukat, míg más országaiban, mint Poroszországban is, különböző fegyelmi törvények voltak érvényben.

Ez a fegyelmi jog terén fennállott tagoltság vonta maga után, hogy a legkülönbözőbb összetételű fegyelmi hatóságok ítélkeztek a tisztviselők felett és pedig egymástól sok tekintetben különböző szabályok szerint. Emellett mind a birodalmi tisztviselők, mind az egyes országok tisztviselőire érvényes fegyelmi szabályok nehézkesek, hosszadalmasak és nem megfelelőek voltak.

Még a nemzeti szocialista pártnak hatalomra jutása előtt, 1932-ben alkották meg a porosz tisztviselők és a porosz bírák fegyelmi rendtartásait. Ezt a porosz fegyelmi jogot a nemzeti szocializmus uralomra jutása előtti idők felfogása jellemzi, bár már nemzeti szocialista eszméket is fel lehet találni benne. A porosz kormány ezzel a fegyelmi joggal az eljövendő birodalmi fegyelmi jognak az útját egyengette. Két alapvető újítást tartalmazott és pedig: lehetővé tette, hogy a nyugdíjas tisztviselők ellen is fegyelmi eljárás indíttassék és

meghonosította a birodalmi tisztviselő törvényben ismeretlen, a szolgálati vétségek következményeinek elévülését. Az 1934-ben megjelent újabb törvény pedig a porosz fegyelmi bizottságok összetételét változtatta meg, amennyiben tagjainak számát 5-ről 3-ra, a bírák fegyelmi bizottságai tagjainak számát pedig 7-ről 5-re szállította le.

A jelenlegi német kormány a német köztisztviselők szolgálati vétségeinek megbírálása tekintetében tartományonként fennállott különbséget az 1937 évi július hó 1-én életbelépett egységes birodalmi fegyelmi rendtartással szüntette meg.

Ettől az időtől kezdve a fegyelmi jognak alávetett összes német köztisztviselő az új fegyelmi rendtartás hatálya alá tartoznak. Az új fegyelmi rendtartás minden meghatározott kerület tisztviselői részére egyforma fegyelmi kamarát szervez és a fegyelmi kamarák felett mint legfelsőbb birodalmi fokon határozó szervet, a birodalmi legfelsőbb fegyelmi bíróságot állítja fel.

Az új német fegyelmi jog anyagi jogi részét a német tisztviselő törvény tartalmazza, míg a fegyelmi eljárást külön törvényerejű rendelet, az új fegyelmi rendtartás szabályozza.

Mind a német tisztviselő törvényt, mind az új fegyelmi rendtartást azonos felfogás hatja át. Miként a tisztviselő törvény a köteleesség gondolatát helyezi előtérbe, ugyanúgy a fegyelmi rendtartás is köteleességszegés esetében, az eddiginél is szigorúbb büntetést alkalmaz. Bár alapjában véve a régi jogban gyökerezik, éppen úgy, mint a tisztviselő törvény, a nemzeti szocializmus elveit domborítja ki, pártszempontokat figyelembe vesz, sőt a nemzeti szocialista pártnak bizonyos tekintetekben a fegyelmi eljárás során befolyást is biztosít.

A nemzeti szocialista párt szigorúan örökdió a párt kötelékébe tartozó tisztviselők tekintélye felett s ezért az új fegyelmi rendtartásban a maga részére azt a jogot biztosította, hogy párttag ellen indított fegyelmi eljárásról értesíttessék. Ilyen esetben ugyanis a párt az illető tisztviselő ellen pártszempontokból is eljárást folytat. Ha párttag ellen fegyelmi eljárást indítanak, azt, valamint az ítéletet is a vezér helyettesével közölni kell, akinek jogában áll a fegyelmi tárgyalásra meghatalmazottját elküldeni. A nemzeti szocialista pártnak a fegyelmi kamarák és a legfelsőbb fegyelmi bíróság tagjainak kiválasztásánál is szerepe van. E tagok kiválasztásának módjára vonatkozó szabályokat a belügyminiszter; az igazságügyi igazgatás fegyelmi bíróságai tekintetében pedig az igazságügyminiszter, a vezér helyettesével egyetértve állapítják meg.

A nemzeti szocialista párt befolyása ellenkező értelemben is érvényesül, amennyiben a nemzeti szocialista pártból kizárt párttag esetleg viselt fegyelmi bizottsági tagságát elveszti.

Az új német fegyelmi rendtartás újításai között, a nemzeti szocialista pártnak a fegyelmi ügyekbe való befolyásán és a nyugdíjas tisztviselők elleni fegyelmi eljárás bevezetésén kívül megemlítendő még a rendbíróság legmagasabb összegének az egy havi fizetés összegéig való felemelése; a legfelsőbb hatóságoknak, valamint a hivatali előljárók rendbíróság alkalmazási jogosultságának kibővítése; a hivatali előljárók bírságoló határozatai elleni panaszirat bevezetése; büntetőbíróági eljárás alatt a tisztviselő ellen ugyanazon vét-

ség miatt fegyelmi eljárás megindításának megengedése; az előzetes felfüggesztés újból való szabályozása; a fegyelmi hatóságok ujjaszervezése; a nyilvánosságnak a főtárgyalásból való kizárása; az újrafelvétel bevezetése. Újítás továbbá az is, hogy a fegyelmi eljárásban az eljáró hatóság ha az ügyet eléggé tisztázottnak látja, a vizsgálatról eltekinthet.

A tisztviselő törvény II. és III. része a tisztviselő kötelességeiről és kötelességek nem teljesítésének következményeiről szól és kimondja, hogy a tisztviselőnek mely cselekményeit kell szolgálati vétéseknek tekinteni. A törvény 22. §-a szerint szolgálati vétséget követ el az a tisztviselő, aki kötelességét vétéken megszegi. A tisztviselő kötelességeit a II. rész behatóan tárgyalja. Ennek 3-ik §-a azokat a kötelességeket sorolja fel, melyekkel a tisztviselő a vezérnek és a népközösségnek tartozik, a 4—20. §§. pedig a tisztviselők egyéb kötelességeit írják elő. A szolgálati vétség fogalma egyébként főbb tekintetekben a birodalmi jog és az országos jogban megadott fogalmával azonos. Mindezek ugyanis szolgálati vétség alatt a kötelességszegést értik. A tisztviselő kötelességeihez tartozik az is, hogy magatartásával mind a hivatalban, mind azon kívül a köztiszteletre és a hivatali megbízhatóságra méltó legyen. Kötelességszegés ezenkívül az eladósodás is, amit ugyan már eddig is szolgálati vétségnek tekintettek, bár azt a tisztviselőtörvény és a porosz fegyelmi jog kifejezetten nem mondták ki.

Az új német fegyelmi rendtartás szerint bizonyos cselekmények, melyeket nyugdíjas tisztviselő követ el, jövőben szintén fegyelmi vétések. Ezek nem kimondott szolgálati vétések, hanem csak ilyeneknek kell azokat tekinteni, mert azt a tételt, hogy szolgálati vétséget csak tényleges szolgálatot teljesítő tisztviselő követhet el, az új fegyelmi rendtartás is fenntartotta. Ennek a rendelkezésnek indokolását már az új német tisztviselő törvényben is megtaláljuk, mely szerint jellemes német tisztviselőnek hazájához való hűsége már csak azért is kötelessége, mert az neki megélhetést nyújt, róla gondoskodik, mégpedig tényleges szolgálati idején túl is. A tisztviselő kötelességét ennél fogva nem lehet korlátozni bizonyos időtartamra, hanem élete végéig terjed. A törvény a nyugdíjas tisztviselőnek arra az esetre, ha bizonyos szolgálati vétséget követ el, a nyugellátás megvonását helyezi kilátásba. Az új fegyelmi rendtartás 2. §-a szerint pedig azt, aki a tisztviselői szolgálatból kivált, elbocsájtattott vagy nyugalmomba vonult, oly cselekménye miatt, mely szolgálati vétségnek tekintendő, fegyelmi eljárás során felelősségre kell vonni. Ugyanezen szakasz szerint nyugdíjas tisztviselő ellen államellenes magatartás, a hivatali titok megszegése s tényleges szolgálati ideje alatt végzett hivatali ténykedéséért, ajándék vagy jutalom elfogadása miatt indítható fegyelmi eljárás. Nyugdíjas tisztviselő ellen tehát csak ezen, valamint olyan szolgálati vétések miatt lehet fegyelmi eljárást indítani, melyeket tényleges szolgálati ideje alatt követett el.

Az új fegyelmi rendtartás a régebbi német fegyelmi jogban ismert büntetések közül az intést, dorgálást, pénzbírságot, a fizetés-csökkenést és a hivatalvesztést vette át. Ezzel szemben nem ismeri a büntetésből való áthelyezést. Ennek a büntetési nemnek elhagyását

azzal indokolja, hogy a büntetésből való áthelyezés gyakran akadályokba ütközik, továbbá az áthelyezés megvalósítása nem a fegyelmi bizottság feladata és ezért az áthelyezés büntetésének alkalmazásakor nem tudja megítélni, hogy milyen súlyú büntetést szab ki.

A fizetéscsökkentés büntetés abból áll, hogy a tisztviselő fizetésének egy részét, legfeljebb azonban $\frac{1}{5}$ -ét és legfeljebb 5 éven át levonják. Ha az így büntetett tisztviselőt büntetésének tartama alatt nyugállományba helyezik, a büntetésből levonandó összeget a nyugdíj és a rendes illetmény arányának megfelelően csökkentik.

Az új fegyelmi rendtartás nem engedi meg a fegyelmi büntetések halmozását. A rendbírság legmagasabb összegét a tisztviselő egy havi fizetésének összegében állapította meg. Díjtalan és nem rendszeresen díjazott tisztviselőket 300 R. M., az élethossziglan alkalmazott tisztviselőket pedig egy havi fizetésük keretein belül legfeljebb 1000 R. M. rendbírsággal lehet büntetni.

Legsúlyosabb büntetés a hivatalvesztés. Amennyiben a tisztviselő több állást tölt be, a hivatalvesztés büntetés a többi állásából való elbocsájtását is maga után vonja. Csak a községi tiszteletbeli állások viselőinél lehet korlátozni a hivatalvesztést a tiszteletbeli állásra, ha az elítéltetés a tiszteletbeli állásban elkövetett cselekmény miatt következik be. Ha azonban az elítélt anyagi helyzete folytán rá van szorulva és nem méltatlan rá és ha azt egyéb körülmények is indokolják, a fegyelmi rendtartás a hivatalvesztés következményeinek életfogytiglani vagy ideiglenes ellátási díj (kegydíj) engedélyezésével való enyhítését lehetővé teszi. Ezt az ellátási díjat a fegyelmi rendtartás az eddigi joggal szemben jelentékenyen leszállította és pedig az első 5 évi időtartamra a nyugdíjnak legfeljebb 75%-a, az 5 évet meghaladó időtartamra pedig legfeljebb 50%-a lehet.

A nyugdíjas tisztviselő ellen legsúlyosabb büntetésképpen a nyugdíjvesztés és nyugdíjcsökkentés alkalmazható. Utóbbi ugyanolyan mérvű lehet, mint a fizetéscsökkentés, tehát legfeljebb a nyugdíj $\frac{1}{5}$ -vel és legfeljebb 5 évre szólhat. A nyugdíj elvonásának előfeltétele, hogy a volt tisztviselő olyan cselekmény miatt vonassék felelősségre, mely miatt mint tényleges szolgálatban álló tisztviselő hivatalvesztésre ítéltetett volna. Az ilyen volt tisztviselő részére is meg lehet állapítani kegydíjat, ugyanolyan mértékben, mint amilyenben az a tényleges szolgálatból eltávolított tisztviselőnek nyújtható.

Az új fegyelmi rendtartás éppen úgy, mint a régi fegyelmi jog, megkülönböztet *fegyelmi eljárást*, amely a fegyelmi kamara vagy a legfelsőbb fegyelmi bíróság határozatával végződik és *közigazgatási büntető eljárást*.

Az arra illetékes hivatali előljáró csak az enyhébb vétségeket büntetheti és csak az enyhébb büntetéseket (intést, dorgálást, pénzbírságot) alkalmazhatja. Súlyos szolgálati vétségek fennforgása esetén fegyelmi eljárást indítanak, mikor is büntetésképpen fizetéscsökkentésnek, hivatalvesztésnek, nyugdíjasoknál pedig nyugdíjcsökkentésnek, valamint nyugdíjmegvonásnak is helye van.

Függő büntető eljárás az eddigi joggal ellentétben nem zárja ki a fegyelmi eljárás megindítását. Folyamatban lévő büntető eljárás sem zárja ugyan ki a fegyelmi eljárás megindítását, de ezt a büntető

eljárás befejezéséig fel kell függeszteni. Ujítás az is, hogy a fegyelmi eljárást kivételesen folytatni lehet abban az esetben, ha a büntető-bírósági eljárást a fegyelmi alá vont személyében rejlő ok miatt (elmebetegség, tartózkodási hely ismeretlen volta) nem folytatják. Kérdés, hogy a büntetőbírósági ítélet megállapításai a fegyelmi eljárásban kötelezők-e. Az új fegyelmi rendtartás erre igennel felel azzal a korlátozással, hogy a fegyelmi bíróság a büntető bíró megállapításait nem köteles ítélete alapjául elfogadni, ha a tényállás újbóli megvizsgálását egyhangulag elhatározza. Ha a tisztviselőt a büntetőbírósági eljárás során felmentik, ellene fegyelmi eljárást csak akkor lehet indítani, vagy a megindított eljárást csak akkor lehet folytatni, ha a büntető eljárás alapját képező tényállás anélkül, hogy valamely bűncselekmény tényálladékát megvalósítaná, szolgálati vétség. A hivatali előjáró rendbüntetés alkalmazásánál a büntető ítélet megállapításaihoz kötve van.

Érdekes újítása az új fegyelmi rendtartásnak, hogy a tanúk és szakértők megesketését az eskü jelentőségére és szentségére való tekintettel, lehetőleg mellőzni kell, s csak akkor engedi meg, ha későbbi megesketésre már nem lenne mód és az szükségesnek látszik vagy ha az igazság éppen az eskü alkalmazásával látszik kideríthetőnek.

A legmagasabb összegű pénzbírságot csak miniszterek alkalmazhatják, míg a nekik közvetlenül alárendelt hivatali előjárók (ezek a német postán az igazgatóság vezetői) ennek az összegnek legfeljebb a felét, egyéb hivatali előjárók pedig legfeljebb az $\frac{1}{4}$ -ed részét alkalmazhatják. Minthogy a törvény a pénzbírság legmagasabb összegét a havi fizetésnek az eddigi szabályokban megállapított $\frac{1}{16}$ -od részével szemben, a fizetés teljes havi összegére emelte, a hivatali előjárók rendbüntetés alkalmazási jogának jelentősége lényegesen növekedett.

Ujítás az új fegyelmi rendtartásban az is, hogy az eddigi joggal szemben a rendbüntetés ellen 2 héten belül írásban emelhető panaszt enged meg. További újítás, hogy a rendbüntetést a felsőbb hatóság csak egy éven belül emelheti fel. Egy év elteltével a rendbüntetés változtathatatlaná válik.

A súlyosabb szolgálati vétségek elkövetői fegyelmi ügyeiben a fegyelmi kamarák és a legfelsőbb fegyelmi bíróság hivatottak ítélezni. A kamarák elsőfokon, a legfelsőbb fegyelmi bíróság pedig végérvényesen dönt a fegyelmi ügyekben.

A kamarák a közigazgatási bíróságok mellett, a legfelsőbb fegyelmi bíróság pedig a birodalmi közigazgatási bíróság mellett alakítottak.

Minden köztisztviselő annak a kamarának fegyelmi hatósága alá tartozik, melynek területén szolgálatot teljesít, nyugdíjas köztisztviselő pedig annak, melynek területén utoljára tényleges szolgálatot teljesített.

A kamarák tagjait a belügyminiszter és a nemzeti szocialista párt, míg a legfelsőbb fegyelmi bíróság tagjait a vezér és birodalmi kancellár nevezi ki. A kinevezés 3 évre szól. Mind a kamarák, mind a legfelsőbb fegyelmi bíróság tagjává a közigazgatási bíróságok vagy

a rendes bíróságok tanácsstagjait lehet kinevezni, kiknek magasabb közigazgatási vagy bírói állás betöltéséhez szükséges képesítésük van, továbbá a tisztviselők közül olyanokat, akik a közigazgatás különböző ágazataiból választatnak. A közreműködő ülnökök közül mindenkor olyanokat kell behívni, akiknek élethivatása a fegyelmi alá vontéval azonos és lehetőleg ugyanazon igazgatási ágazatbeli.

A kamarák 3 tagú, a legfelsőbb fegyelmi bíróság 5 tagú (3 bírói és 2 más taggal) tanácsban határoznak.

A kamarák és a legfelsőbb fegyelmi bíróság kebelében a tisztviselők különböző hivatásának megfelelően különböző összetételű fegyelmi bíróságok járnak el.

A fegyelmi eljárás a vizsgálatból és a kamara, esetleg a legfelsőbb fegyelmi bíróság előtti eljárásból áll. Az eljárás az előttes hatóságnak a fegyelmi eljárást elrendelő határozatával indul meg, melyet a fegyelmi alá vont tisztviselőnek kézbesíteni kell. Amennyiben a fegyelmi alá vont a nemzeti szocialista pártnak tagja, az eljárás megindítását a vezér helyettesével közölni kell. Az eljárás megindítása azokra nézve, akiket a birodalmi kancellár nevezett ki, a legmagasabb fokú birodalmi hatóságok, míg a többi tisztviselőre nézve az őket kinevező hatóságok hatáskörébe tartozik. A legmagasabb fokú hatóságok azonban általában, tehát az alacsonyabb állást betöltő tisztviselőkkel szemben is jogosultak az eljárást megindítani.

A büntető eljárásban érvényes szabály: a szóbeliség és közvetlenség a vizsgálatnál teljes mértékben nem érvényesül. A súlypont a fegyelmi eljárásban eddig is a vizsgálaton volt, mely a szóbeli tárgyalást szükségképpen megelőzi. A tényállás beható megvizsgálása, tisztázása, tanúk meghallgatása, helyszíni szemlének csak a vizsgálat során van helye, mert a főtárgyaláson való foganatosításuk sok felesleges költséget jelentene. A fegyelmi alá vont tisztviselőnek már a vizsgálat is legteljesebb mértékben alkalmat nyújt, hogy magát a terhére rótt cselekmény alól tisztázza, vagy beismerő vallomást tessen. Előbbi a tényállás gyorsabb tisztázására, a beismerés pedig enyhébb elbírálásra vezethet.

Számos esetben a tényállás a fegyelmi eljárás megindításakor már teljesen tisztázva van úgy, hogy a vizsgálat csupán csak alakosság volna. Ez különösen akkor forog fenn, ha a fegyelmi eljárást rendes büntető eljárás előzte meg. Ha büntető ítélet van, az eljárás nem áll másból, mint az ítélet adatainak a fegyelmi alá vont egyén elé tárásából, kinek alkalmat adnak, hogy magát tisztázza. Tehát a vizsgálat az új fegyelmi rendtartás szerint a fegyelmi eljárásnak nem elkerülhetetlenül szükséges eleme. A 44. §. megengedi, hogy a hatóság, ha a tényállást tisztázottnak látja, a vizsgálatától eltekinthessen. Abban a kérdésben, hogy vizsgálat tartassék-e vagy sem, a fegyelmit megindító hatóság határoz. Ha szükségesnek látja, vizsgálóbírózt rendel ki. Ennek feladata ugyanaz, mint a vizsgálóbíróé.

A vizsgálat és a főtárgyalás nem nyilvános. A fegyelmi alá vont tisztviselő és a fegyelmi eljárást elrendelő hatóság kiküldötte, a bizonyítási eljárásnál jelen lehetnek. A fegyelmi alá vont tisztviselőt a lefoglalás és a házkutatás eseteit kivéve, minden bizonyításfelvételhez meg kell hívni. Védő a vizsgálat során nem alkalmazható. A 48.

§. a fegyelmi alá vont elmeállapotának nyilvános gyógyintézetben való megvizsgálását megengedi. A vizsgálóbiztos a bizonyítás minden fajtáját igénybe veheti, lefoglalást és személymotosztást is elrendelhet. Postaküldemények és táviratok lefoglalására azonban nincs felhatalmazva, sem pedig a távbszélgetésekről adatszolgáltatást nem kérhet. Tanukat és szakértőket eskü alatt kihallgathat, azonban csak a 17. §. korlátai között, tehát a megesketés az eddigi joggal szemben már nem szabály, hanem kivétel.

Eltérés az eddigi joggal szemben a fegyelmi alá vontnak a bizonyításfelvételnél való részvétele. Ennek célja a főtárgyalás tehermentesítése és a fegyelmi alá vont védekezése korlátozásának elkerülése. Rajta kívül a fegyelmi eljárást elrendelő hatóság kiküldötte is jelen lehet a bizonyítás felvételnél. A vizsgálat befejezéseképpen a vizsgálóbiztos a fegyelmi alá vont egyénnek alkalmat köteles adni, hogy védekezését előadhassa. A tisztviselő törvénnyel ellentétben most már nem kötelező, hogy a vizsgálóbiztos a fegyelmi alá vont egyénnel a bizonyítástétel eredményét közölje. Ezt ugyanis feleslegessé teszi az, hogy a vizsgálaton jelen lehet.

A vizsgálóbiztos összefoglaló jelentése képezi alapját annak, hogy fegyelmi eljárás indíttassék-e vagy sem. Az 52. §. hézagot pótol, amennyiben felsorolja azokat az eseteket, amelyeknek fennforgása esetén, a hatóság a fegyelmi eljárást beszüntetni köteles, vagy jogában áll.

A fegyelmi kamara előtti eljárás a régi fegyelmi joggal szemben már nem elrendelő határozattal, hanem vádirattal indul meg. Ezzel a fegyelmi eljárást elrendelő hatóságnak az ügyre gyakorolt befolyása megszűnik és csak annyi joga marad még, hogy kiküldöttjét a tárgyalásra elküldheti és annak útján egyes vádpontokat elejthet vagy új vádpontokat jelenthet be. A fegyelmi alá vont ebben az eljárásban már védőt is igénybe vehet és a fegyelmi ügy irataiba is mindketten betekinthetnek.

A főtárgyalásra a védőt, a fegyelmi eljárást megindító hatóság képviselőjét, továbbá a tanukat és a szakértők közül azokat, kiknek kihallgatását a kamara elnöke fontosnak tartja, — meg kell hívni. Ha a fegyelmi alá vont a nemzeti szocialista pártnak tagja, a vezér helyettesét is meg kell hívni. A fegyelmi alá vont egyént megjelenésre nem lehet kötelezni, kivéve, ha az elnök szükségesnek látja és megidézi. Az idézésre való meg nem jelenés sem jár azonban súlyosabb következményekkel, csupán csak azzal, hogy a tárgyaláson védővel sem képviseltetheti magát. A főtárgyalás nem nyilvános, azonban a fegyelmi alá vont tisztviselő előljárói vagy az általuk meghatalmazott tisztviselők, valamint a vezér helyettesének meghatalmazottja megjelenhetnek.

A kamara ítéletét csak a vádpontokra alapíthatja. Az ítélet csak az eljárás megszüntetése, felmentés vagy fegyelmi büntetéssel végződhet. Felmentésnek akkor van helye, ha a fegyelmi alá vont nem követett el szolgálati vétséget, azaz, ha ártatlan, vagy bűnösségét nem lehetett bebizonyítani. Az ítélet megszüntető, ha megállapítják hogy az eljárás megindításának nem lett volna helye, ha a fegyelmi alá vont meghalt, vagy tisztviselő jellegét mint nyugdíjas elvesztette. Mivel nyugdíjas ellen csak nyugdíjmegvonás vagy nyugdíjsökken-

tés büntetést lehet alkalmazni, akkor is meg kell szüntetni az eljárást, ha a kamara a szolgálati vétséget megállapítja ugyan, de az nem olyan súlyos, hogy a nyugdíjvonást vagy nyugdíjsökkentést maga után vonná.

Jogorvoslatként az új fegyelmi rendtartás a panaszt és a fellebbezést ismeri. A panasz a kamarának nem végérvényes határozata elleni jogorvoslat. Fellebbezéssel a kamara ítéletet lehet megátadni. Az eljárás gyorsítása érdekében a panasz és fellebbezési határidők a régi joggal szemben 15 napra megrövidítettek. Új tényállásnak és bizonyítéknak a fellebbviteli eljárásban való felhozatala korlátozva van. A legfelsőbb fegyelmi bíróság a fellebbezést, ha annak nincs helye, valamint akkor is, ha az nyilvánvalóan alaptalan, szóbeli tárgyalás nélkül visszautasítja. A legfelsőbb fegyelmi bíróság szótöbbséggel határoz.

Az új fegyelmi rendtartás nem ismer olyan előzetes felfüggesztést, mely meghatározott tényállás mellett önműködően bekövetkezik. Az előzetes felfüggesztést az erre jogosult előttes hatóság a fegyelmi eljárás során rendelheti el. Csak akkor engedhető tehát meg, ha a fegyelmi eljárás már előzetesen megindított vagy legalább egyidejűleg megindítatik.

Ha nem forog fenn annak szükségessége, hogy a tisztviselő fizetésének egy része visszatartassék, a súlyos gazdasági hátrányokra való tekintettel, az új fegyelmi rendtartás az előzetes felfüggesztéssel együtt nem teszi szükségképpen kötelezővé az illetmények részbeni visszatartását. Ez a hatóság megítélésére van bízva, tehát e tekintetben rendelkeznie kell. Nyugdíjasokkal szemben is meg van engedve. A visszatartandó illetmény összegét az illetékes hatóság állapítja meg. Tisztviselőknél ez legfeljebb a mindenkori illetmény fele lehet, a nyugdíjállománybelieknél pedig legfeljebb annak $\frac{1}{3}$ -ad része.

Az eddigi joggal szemben lényeges változást jelent annak megállapítása, hogy a fegyelmi alá vont tisztviselő visszatartott illetményeit akkor, ha az ellene hozott ítélet hivatalvesztést vagy nyugdíjsökkentést mond ki, — minden további nélkül elveszti. Ezekről az illetményektől esik akkor is, ha büntető eljárás során a bíróság hivatalvesztést vagy nyugdíjvesztést kimondó ítéletet hoz. A büntető vagy fegyelmi eljárás más kimenetele esetén a tisztviselő igényt nyer visszatartott illetményeinek kifizetésére, azonban az eljárási költségek és a pénzbüntetés összegét ebből levonják.

Az újrafelvétel az eddigi német fegyelmi jogban ismeretlen volt. A tisztviselő ártatlanságának utólagos kiderülése esetén a fegyelmi ítélet hatályát eddig kegyelmi úton lehetett megváltoztatni.

Az újrafelvétel a 83. §. értelmében a tisztviselő előnyére és hátrányára is meg van engedve. A tisztviselő előnyére azonban a hivatalvesztés vagy a nyugdíj elvonása esetére korlátozva van; hátrányára pedig csak abban az esetben van megengedve, ha ilyen büntetést kimondó ítélet hozatalára van kilátás. Az újrafelvételi eljárás ennél fogva nem szolgálhat illetménycsökkentésre, annál kevésbbé bíróság, intés vagy dorgálásra szóló ítélet megváltoztatására. Ki van zárva ennél fogva az újrafelvétel olyan büntetés tekintetében, mely fe-

gyelmi eljárásen kívül, hivatali előjáró által alkalmaztatott (rendbüntetés).

Újrafelvételnek a 83. §-ban felsorolt tényállások valamelyikének fennforgása esetén van helye. Az eljárást ennek alapján újrafelvételi kérelemre indítják meg, melyet az elítélt, annak törvényes képviselője, közeli hozzátartozója vagy az eljáró hatóság kérheti. Az eljárás két részre oszlik és pedig az engedélyezési eljárásra és a tulajdonképpeni újrafelvételi eljárásra. Az engedélyezés kérdésében az a fegyelmi bíróság határoz, melynek határozatát megtámadták. Ez, ha a törvényes előfeltételek nem forognak fenn, vagy az újrafelvételi kérelem nyilvánvalóan alaptalan, a kérelmet visszautasítja, ellenkező esetben az újrafelvételt megengedi. Az újrafelvételi eljárás során hozott ítélet ellen fellebbezésnek van helye.

Az újrafelvételi eljárás bevezetése szükségessé tette kártalanítási szabályok felállítását arra az esetre, ha az eljárás alatt kiderül, hogy az elítélt alaptalanul hivatalvesztésre vagy nyugdíjvesztésre ítéltetett. A kártalanításnak feltétele, hogy a korábbi ítélet megsemmisíthetőség és az elítélt vagy felmentessék vagy más büntetésre ítéltessék. Az elítélt az ítélet megsemmisítésével egy rendelkezési állománybeli tisztviselő jogi helyzetét nyeri el, azoknak a körülményeknek a figyelembe vételével, amelyek előállottak volna, ha a korábbi eljárás során nem ítéltetett volna hivatalvesztésre. Ha az elítéltnak elítélte-tése folytán egyéb kára is származott (pl. védelmének költségei), az utóbb felmentett tisztviselő ezeknek megtérítését is kérheti.

Az eddigi fegyelmi jog szerint az ellátási díjat, melyet az állásvesztésre ítélt tisztviselőknak a fegyelmi hatóság engedélyezett, akkor sem lehetett elvonni, ha erre méltatlanná vált, vagy jövedelmi viszonyai annyira javultak, hogy arra nem volt ráutalva. Hézagpótló e tekintetben a 96-ik §., mely különleges újrafelvételi eljárás során lehetővé teszi az ellátási díj leszállítását vagy teljes megvonását. Ilyen újrafelvételi eljárás megengedhető, ha kiderül, hogy az elítélt már eredetileg méltatlan volt, vagy későbbi cselekménye folytán vált azzá, vagy jövedelmi viszonyai lényegesen javultak. A tényleges vagy nyugdíjas tisztviselő ellátásának leszállítására vagy elvonására a kamara illetékes, határozatát azonban a legfelsőbb fegyelmi bíróságnál panasszal meg lehet támadni.

Az új fegyelmi rendtartás kifejezetten kimondja, hogy a rendbüntetés mellett a tisztviselőt az eljárási költségeknek egészben vagy részbeni megtérítésére is kötelezni lehet. Ezeket a költségeket abban az esetben is le lehet vonni a tisztviselő illetményeiből, ha nem büntetés jellegűek. Ha az eljárást a fegyelmi alá vont személyében rejlő okok miatt kell beszüntetni, bár a vizsgálat eredménye szerint elítél-tetett volna, szintén kötelezni lehet a költségek megfizetésére.

Az ideiglenes minőségű tisztviselők ellen fegyelmi eljárást nem lehet indítani, mert a szolgálatból közigazgatási úton bármikor elbocsájtathatók. Ideiglenes tisztviselőt, nem lehet meghagyni a szolgálatban, ha a második legsúlyosabb büntetés, az illetménycsökkentés alkalmazásának helye volna. Mivel az ideiglenes alkalmazottat a fegyelmi eljárás szabályszerű lefolytatása helyett közigazgatási úton el kell bocsátani, az elbocsátásnak csak abban az esetben van helye, ha

vétsége kétségtelenül megállapított. Ha az ismert tényállás nem eléggé világos és annak tisztázása szükséges, a hatóság, mely a fegyelmi eljárás megindítására illetékes volna, vizsgálatot rendelhet el, melyet a fegyelmi eljárás vizsgálatával azonos és az arra megállapított szabályok szerint kell lefolytatni. A vizsgálat eredménye szerint állapítja meg a hivatali előljáró, hogy az ideiglenes alkalmazott elbocsájtassék-e vagy milyen más büntetés alkalmaztassék vele szemben.

A tisztviselőtörvény és az új fegyelmi rendtartás a fegyelmi kamarák részére olyan ügyekben is döntési jogot biztosít, melyek a tulajdonképpeni működési területükön kívül esnek. Ilyen különleges eljárás pl. az, amikor a fegyelmi kamara a tisztviselő kérelmére afelett dönt, hogy a hivatalból való távolmaradása miatt, illetményei egy részének visszatartása jogos volt-e, vagy sem. Ha az arra illetékes hivatali előljáró a tisztviselőnek a hivatalból való távolmaradása miatt, illetményei egy részét visszatartani rendeli, a tisztviselő egy héten belül a fegyelmi kamara döntését kérheti. Erre vonatkozó indokolt írásbeli kérelmét annál a hivatali előljárójánál kell benyújtania, aki illetményeinek egy részét visszatartotta. A kamara szóbeli tárgyalás nélkül határoz. Határozata végérvényes és a bíróságokra is kötelező erejű. Ha a tisztviselő ellen ugyanezen ügyből kifolyólag fegyelmi eljárás is indult, a két eljárást egyesíteni lehet.

A fentiekben láttuk a német birodalmi fegyelmi rendtartás újításait. Ezeket a mi postai fegyelmi rendtartásunk rendelkezéseivel összehasonlítva azt látjuk, hogy az új német fegyelmi rendtartás több újítása (nyugdíjas tisztviselő ellen fegyelmi eljárás megengedése, elévülés, újrafelvétel, rendbüntetés elleni panasz megengedése) a mi postai fegyelmi rendtartásunkban már régen ismeretes.

Nagy eredményt jelent mindenesetre az, hogy az összes német tisztviselők elleni fegyelmi eljárást azonos szervek, azonos szabályok szerint folytatják le. Különösen szembeszökő újítást találunk a fegyelmi hatóságok szervezeténél, amennyiben a fegyelmi bizottságokban bírákat is szerepeltet. A mi fegyelmi jogunkban is találunk erre példát, amennyiben az 1936 : I. tc. 44. §. (5) bek. értelmében létesített közigazgatási bírósági orvosi tanács felerészben bíró tagokból áll. Fegyelmi jogfejlődésünknek ez az újabb lépése azt mutatja, hogy törvényhozásunk is célszerűnek látja a fegyelmi vétségek megítélésénél bírák közreműködését. Kívánatos is, hogy a fegyelmi jog fejlődése ezt az utat kövesse és mielőbb elérje azt a fokot, amelynél az összes közalkalmazottak fegyelmi vétségei felett a rendes bíróságok ítélnének, akik függetlenségüknél és hivatásuk gyakorlása során szerzett tapasztalataiknál fogva inkább bírnak azokkal a képességekkel, amelyek a tárgyilagossá, higgadt és körültekintő ítélekezéshez szükségesek.

A postaügynökségek számadási tételei a kincstári postahivatalok számadási rendszerében.

Irta: DÓCZI ISTVAN I. oszt. m. kir. postatiszt.

L'application des postes de compte des agences postales dans la comptabilité des bureaux de contrôle.

Par M. István Dóczi, Officier de poste.

En connexion avec le projet du nouveau „Règlement des agences postales“ que la Direction générale des postes vient d'introduire à titre d'essai, l'auteur traite la question du mode d'application des décomptes faits sur les recettes et dépenses des agences postales dans la comptabilité des bureaux de contrôle.

A tervezetként megjelent új postaügynökségi utasítás*) a postaügynökségeket önállóbb hatáskörrel ruházta fel és lehetővé tette, hogy a kisebb helyek hatásköri és pénzügyi szempontból legmegfelelőbb postai szerve a közönség érdekeit minél kielégítőbben, minél tökéletesebben szolgálhassa. Így többek között megengedte az utalványoknak közvetlenül a postaügynökségekhez való irányítását és azoknak az ügynökségek által a befizetett utalványok, csekkbefizetések, takarékbetétek összegeiből, továbbá az ellenőrzőhivaltól kapott ellátmányból való közvetlen kifizetését.

A következőkben azt kívánom kifejtteni, hogy a kincstári postahivatalok számadás rendszerébe miképpen lehet beleilleszteni a postaügynökségek bevételeiről és kiadásairól készített leszámolásokat, szem előtt tartva természetesen azt az elsőrendű követelményt, hogy az egyszerű és világos legyen. Könnyen meg lehessen érteni és felülvizsgálni, lehetőleg minden hivatalnál egységes elvek szerint lehessen vezetni és az eddigi gyakorlat folytán jól bevált számadási rendszerbe zavar nélkül be lehessen olvasztani.

A még érvényben lévő régi postaügynöki utasítás szerint, a postaügynökségek csak az ellenőrző hivatalok által a kifizetendő utalványokkal egyidejűleg kiküldött s az utalványok összegével teljesen megegyező ellátmányból fizették ki a postautalványokat, a csekk- és takarékfizetési utalványokat, illetőleg teljesítettek rövid úton takarék visszafizetéseket. Így az ellátmányok nyilvántartása és az azokról való elszámolás minden nehézség nélkül történt. Az ellenőrző hivatalok pénztárszámadásának reggeli kezdő pénzmaradványában lévő ügynökségi maradvány, azonos volt az ügynökségek által beküldött napi leszámolás 1. és 2. tétele alatt feltüntetett visszatartott és kapott ellátmány összegeivel. Oly ügynökségeknél azonban, amelyeknél az ellenőrző hivatal által előző este kiküldött ellátmányt tartalmazó ügynöki zsák és az ügynökség által előző nap este készített és az ellenőrző hivatalhoz beküldött ügynöki zsák keresztezték egymást, a pénztárszám-

*) Arról a tervezetről van szó, amelyet a postavezérigazgatóság kipróbálás végett egyes kincstári postahivataloknak, illetőleg ügynökségeknek leadott. (Szerk.)

adással való egyeztetéskor még az 1. és 2. tétel alatt feltüntetett összegekhez hozzá kellett számítani ezt az előző nap este kiküldött ellátmányt is. Továbbá a pénztárszámadás esti ügynökségi maradványa egyezett a kézbesítő és megterhelő napló 14. részének 1. és 2. tétele alatt a legutóbbi leszámolásakor visszatartott és a naplóval egyidejűleg kiküldött ellátmány összeggel. Az ügynökségi zsákoknak a fenti módon való keresztezése esetén itt is a pénztárszámadás „Készpénzellátmány az ügynökségnél” című rovatba való beállításánál figyelembe kellett venni az előző nap este kiküldött ellátmányt, amiről az ügynökség — mivel leszámolásának elküldése után kapta — még nem számolt le.

Megváltoztatta a helyzetet a tervezetnek az a rendelkezése, hogy a postaügynökségek a jövőben az érkezett postautalványok, csekk- és takarékfizetési utalványok, rövid útoni takarékvisszafizetések céljaira a befizetett postautalványok, csekkbefizetések, takarékbetétek összegeit is felhasználhatják. Tehát az ügynökségekkel való leszámolásakor az előző napi leszámolás alkalmával visszatartott, továbbá ellátmányként kapott összegekhez — mivel azokkal elegyedik — még hozzá kell számítani mint ellátmányt azt az összeget is, amely a postaügynökségekhez az előbb felsorolt címeken befolyik, de úgy, hogy a számadásból kitűnjék az is, hogy mekkora összeg volt az ügynökségeknél ellátmányként a pénztár készpénzmaradványa terhére. A postaügynökségekkel tehát úgy kell leszámolni, mint egy kézbesítővel. Megterhelését az ellátmányként az ügynökségnél lévő összeg, a befizetett postautalványok, csekkbefizetések, takarékbetétek összegei, befolyt portók, utánvételek, utalványkézbesítési díjak, csekkfizetési díjak, felmentését a kifizetett posta-, csekk- és takarékvisszafizetési utalványok összegei, a beszolgáltatott készpénz és az érkezett utalványok kifizetésére visszatartott összeg szerepel. Meg kell tehát találni a módot az itt el nem számolható ügynökségi számadási tételeknek a kiemelésére, továbbá e leadási számadásban az ügynökségi ellátmány világos és könnyen ellenőrizhető keresztülvezetésére.

Alapul egy több ügynökséget ellenőrző kincstári hivatalt veszek, amelynél az ügynökségek kezelője sem leszámoló, sem pénzt is kezelő felvételi teendőkkel nincs megbízva.

Az ügynökségek kezelője az „Összesítő kimutatás a kézbesítők leszámolásáról” című nyomtatványt használja az ügynökségi leszámolások egyenkénti összeállítására és azok összesítésére úgy, hogy az „Ellátmány” hasábot átjavítja „Ügynökségi felvétel” hasábra s eléje a kelet hasárból „Ügynökségi maradvány” hasábot nyit, ugyane kimutatás utolsó hasábján után „Ügynökségi maradvány” hasábot készít.

A postaügynökségek kezelője az első „Ügynökségi maradvány” felírású hasábra beírja azt az összeget, amely előző nap este (tehát az előző napi ügynökségi leszámolás végén) az ügynökséget mint ellátmányt terhelte (visszatartott pénzmaradvány + kapott ellátmány). Ez az összeg nem egyezik a felvevő és leszámoló napló „VI. Napi leszámolás” megterhelés 1. és 2. tételével akkor, amíg az ügynökség által az ellenőrző-hivatalhoz küldött ügynöki zsák és az ellenőrző-hivatal által küldött ellátmányt is tartalmazó zárlat keresztezik egymást. Itt tehát be kell állítani azt az összeget is, amely előző nap este elment

az ügynökséghez ellátmányként, de amelyről a keresztezés miatt az ügynökség csak a következő napi számadásban számol le, de mint ellátmányt, a pénztárszámadásban nyilván kell tartani, mert az annak megfelelő pénzüsszeg ott hiányzik.

Az „Ügynökségi felvétel“-re átjavított „Ellátmány“ rovatba be kell írni azt az összeget, amely az ügynökségnél befizetett postautalvány, csekk- és takarékbefizetési összegek, utalvány- és csekkdíjak címén folyt be. Ez az összeg a felvevő és leszámoló napló 9., 10., 11. rovatának együttes összegéből alakul, aminek az összesítése a felvevő és leszámoló naplón történhetik meg. Ezek a tételek egyébként azonosak a felvevő és leszámoló napló „VI. Napi leszámolás“ megterhelési oldalának 3., 4., 5. és 6. tételével.

A beszedett portó, utánvétel, utalványkézbesítési díj, csekkfizetési díj, az utalvány-, csekk- és takarékbefizetések úgy állítandók be az összesítő kimutatásba, mint akármelyik kézbesítő ily adatai.

Az összesítő kimutatás „Beszolgáltatott készpénz“ című hasábjába nem a felvevő és leszámoló napló „VI. Napi leszámolás“ felmentési rész „5. Készpénzbeszolgáltatás“ című tételénél lévő összeget kell beállítani, hanem ebből az összegből előzőleg le kell vonni a megterhelési oldalon az ügynökség számadásába megterhelésként beállított értékcikkrendelés, befolyt távirási-, távbeszélő- és rádiódíjak összegét, mert azok elszámolása a kézbesítővel való leszámolás számadási rendszerébe nem illeszthető be, hanem a kincstári hivataloknál külön történik. Mivel az ügynökségek kezelőjének ezeket az összegeket a megfelelő osztályok kezelőjének át kell adnia, tehát a pénztárából ki kell emelnie, a készpénzbeszolgáltatás összegét ezekkel az összegekkel csökkentve kell beállítani az összesítő kimutatás „Beszolgáltatott készpénz“ című hasábjába.

Az ugyanannal létesített felmentési „Ügynökségi maradvány“ hasábjába a felvevő és leszámoló napló „VI. Napi leszámolás“ felmentési oldalának „6. Készpénzmaradvány“ rovatán feltüntetett összeget kell beállítani, kivéve akkor, amikor az ügynöki zsákok a korábban említett módon keresztezik egymást. Ilyenkor az előző nap este kiküldött ellátmány összegét — amelyről az ügynökség még nem számolhatott el — ehhez a készpénzellátmányhoz hozzá kell számítani, mert ez az összeg egyébként a pénztárszámadás esti lezárásakor mint készpénz hiányozna.

Az ügynökségek kezelője az előbbi műveletet minden egyes ügynökségnél elvégzi, amelynek befejeztével az összesítő kimutatás függőleges hasábjait összesíti.

Az összesítő kimutatás megterhelési „Ügynökségi maradvány“ hasábjában ügynökségenként feltüntetett összegek együttes összege az előző nap esti pénztárszámadás készpénzmaradványának részletezésénél a „Készpénzellátmány az ügynökségnél“ rovaton nyilvántartott összeggel egyezik. Az „Ügynökségi felvétel“-re javított „Ellátmány“ hasábjába beírt tételek ügynökségenkénti összegeinek végösszegét állítja be az ügynökségek kezelője a felvevő osztályleszámolásának felmentési oldalára napközi beszolgáltatásként a neki pénz nélkül átadott és az általa elkönyvelt postautalványok, csekk- és takarékbefizetések összegeinek és díjainak felmentésekként.

Ha az ügynökségek kezelőjének az ügynökségek részére kiadandó

dó ellátmányok fedezésére a „Beszolgáltatott készpénz“ rovat végösszegeként kitünt és pénztárában meglévő összeg nem elegendő, a hiányzó összeget a felvételi osztály kezelőjétől veszi át, hozzáadva a felvevő felmentését képező, napközi beszolgáltatásként előbb megjelölt összeghez. Ily esetben természetesen az ügynökségek kezelőjének készpénz-beszolgáltatása nincs.

Az összesítő kimutatásnak a felmentési oldal „Ügynökségi maradvány“ című hasábjában feltüntetett összegek végösszege, hozzáadva az ugyanakkor az ügynökséghez utalványok kifizetésére ellátmányként ujonnan kiküldött összegeket, képezi a pénztárszámadás aznap esti készpénzmaradvány részletezésében a „Készpénzmaradvány az ügynökségnél“ című rovaton szereplő felmentési tételét.

Az ügynökségek kezelője ezután a leszámolókönyvben mint egy kézbesítő leszámol, beírva abba az összesítő kimutatás hasábjainak végösszegeit azzal a változtatással, hogy az ellátmányrovat az ügynökségek kezelője által vezetett összesítő kimutatásnak megfelelően két tételből alakul: 1. ügynökségi maradvány, 2. ügynökségi felvétel. A felmentési „Beszolgáltatott készpénz“ című rovat fölött „Ügynökségi maradvány“ címen szerepel az összesítő kimutatás ugyanazon című hasábjának végösszege.

A leszámolókönyv megterhelési oldalán ügynökségi felvételként beállított összeg, ha az ügynökségek részére kiküldendő ellátmányok fedezésére a felvételi osztálytól ellátmányt kell felvenni, magába foglalja a felvételtől felvett összeget is. Iyenkor természetesen beszolgáltatott készpénz nincs, csupán ügynökségi maradvány, amelyben benne van az ügynökségek részére ugyanakkor kiküldött ellátmányok összege is.

Ha az ügynökségek kezelőjénél összejött készpénz az ügynökségek részére kiadandó ellátmányok összegét fedezi, akkor az ujonnan kiküldött ellátmányok összege belekerül az ügynökségi maradványba. Beszolgáltatott készpénzként pedig az ujonnan kiküldött ellátmányok összegével kisebbített, a számadással tényleg beszolgáltatott készpénzösszeg szerepel.

A leszámoló az ügynökségek kezelőjének a leszámolókönyve alapján, mint a többi kézbesítő, adatait beírja a kézbesítők leszámolásáról vezetett összesítő kimutatásba. Itt tehát az ügynökségek kezelője már csak úgy szerepel, mint egy kézbesítő. A különbség annyi, hogy az ellátmány hasábjában ugyanabban a sorban egymás alatt tünteti fel az ügynökségi maradvány és az ügynökségi felvétel című tételeket; ugyanúgy a beszolgáltatott készpénz című hasábjában a készpénzbeszolgáltatást és az ügynökségi maradványt.

A pénztárral az általános szabályok szerint már a leszámoló számol le. A pénztár az ügynökségi maradvány összeggel kevesebb pénzösszeget vesz át a leszámólótól és ezzel az ügynökségi maradvánnyal a pénztárszámadás készpénz-maradvány részletezésében a „Készpénzmaradvány az ügynökségnél“ című rovaton felmenti magát.

Azoknál a kincstári hivataloknál, amelyek ellenőrzése alá csak egy postaügynökség tartozik, az ügynökség tételeit az előbb leírt módon az ügynökség nevével ellátott külön leszámolókönyvbe kell beírni.

s azzal az ügynökség kezelője, mint egy kézbesítő számol el. Ily esetben tehát az ügynökség kezelője összesítő kimutatást nem vezet.

Azoknál a kincstári hivataloknál, amelyeknél az ügynökség vagy ügynökségek kezelését a leszámoló végzi, a változás a fentiekkel szemben csak annyi, hogy az ügynökség(ek) számadási tételeit nem külön leszámolókönyvbe, illetőleg összesítő kimutatásba írja be, hanem bevezeti a kézbesítők és a leadási osztály leszámolásainak összesítésére szolgáló összesítő kimutatásba, mint akármelyik kézbesítő leszámolását.

Ha az ügynökséggel(ekkel) egyesített felvevő számol el, akkor sem változik az eljárás, mert a felvételi és a leadási számadást egy leszámolókönyvön a kincstári hivatalok számadási rendszerében összevonni nem lehet. Csupán arra kell törekedni, hogy az ügynökségtől(ektől) beérkezett pénzüsszegek külön kezeltessenek és a felvétellel összefüggő forgalmi pénztárral össze ne kevertessenek, hogy a leszámoláskor esetleg felerülő eltéréseket könnyen lehessen rendezni, illetőleg a többlet vagy hiány származási helyét az egyik vagy a másik számadásra be lehessen határolni.

Adatok a régi Debrecen postai világához.

(A „Debreceni Diárium” postai vonatkozású feljegyzései 1680—1685. évekből.)

Közli és ismerteti: Dr. MONUS FERENC m. kir. postahivatali igazgató.

Données historiques du service postal de l'ancienne ville de Debrecen.

(Les notes datées de 1680 à 1685 du „Diarium de Debrecen” concernant le service postal).

Publication de M. le Dr. Ferenc Monus, Directeur de bureau.

Debrecen város régi okmányokban felbecsülhetetlenül gazdag történelmi levéltárában egy vaskos, több mint 600 oldalas kézírásos kötetet őriz. Rendszeres napló ez, amit a város egyik tollforgató alkalmazottja annak idején a napi eseményekről vezetett s ami így együtt hű tükre annak a nehéz és válságos időknak, amely Debrecen város felett lezajlott az 1680—1685. esztendőkbén.

A hódoltsági Debrecen élete vonul el előttünk a Napló olvasásakor: gyakori kálváriajárás a váradi basához, tisztelgő és egyéb küldöttség járárok a váradi, egri, szolnoki, budai basákhoz — bőséges ajándékokkal; Thököly hadakozásai, kurucok, labancok, törökök, tatárok betörései, átvonulásai, csetepatéikből keletkezett bajok, tűzvész, rablás, fosztogatás, — ezek adják e kor mindennapi próbáltatásos életét.

A bécsi császár hadai már megkezdették hadműveleteiket az ország felszabaldítására s mindezekből Debrecen városa hírközvetítői ú. n. „postái” útján mondhatni kellő időben értesült s így módjában állott értesítést küldeni az erdélyi fejedelemnek, a kállói, böszörményi császári hadak kapitányainak, a váradi basának. Nincs nap, hogy „posta” ne induljon a basák udvarába; Kiss Mihály, Boros István, Kiss Péter, Mészáros Gergely, Vászón Mihály, Ábrok István, Kovács Mihály postaságban gyakorlott és jártas emberek, jó magyar hazafiak szünet nélkül járnak az utakat gyalog vagy lóháton s híreket hoznak, híreket visznek, Hogy a város min-

den jelentős esetről, eseményről kellő időben értesül, abban leli magyarázatát, hogy „postái“, kiküldött tanácsstagjai állandóan úton vannak, jönnek-mennek, mint szó megértő, dolog látó emberek. Ezeken kívül a „mészáros posták” is élénk tevékenységet fejtenek ki a levelek szállítása körül. A Diárium erre vonatkozóan is több érdekes feljegyzést tartalmaz. Így pl.:

1681. évi november 10-iki bejegyzés szerint: „Méltóságos Generális és Holló Sigmund uramhoz levelekkel expedíaltatik mészáros posta”.

1681. december 3-iki feljegyzés szerint: „a város leveleket küldvén Ibrányba szólót, melyet Biró úr egy mészáros postátul küldvén azkit a Monostornál tolvajok lovátul, ruhájátul megfosztván magát is jól megverték”.

1683. május 29-én: „Érkezik Thököly fejedelem váradi pasának szóló levele, melyet mészáros postátul elküldöttünk Váradra”.

1683. június 25-én Balogh István fejedelmi postás érkezik ezüstveretű címer táblával sok hírrel s „mészáros postásokkal expedíaltatik tovább”.

1684. augusztus 24. „Kállai hajduk érkeznek váradi pasának szóló levéllel, mely mészáros posta által mindjárt küldetik Váradra”.

Volt dolguk a mészáros postáknak is, hát még a város ügynevezett „postásainak”, akiknek de sokszor igen kemény sorsuk volt e harcos-zivaratos idők közepe. Az 1682. évi április 11-iki feljegyzés szerint:

„Váradi basa levelét Budai Vezérhez vivő posta jü vissza, mivel Kövesdnél a tolvajok a levelet elvették tőle, őt magát erősen roncsolták”.

1682. július 26-iki bejegyzés szerint még nehezebb sora volt a város postásának és pedig: Kiss Péter posta Lőcséről jövet „referálja, hogy menő útjában katonákra akadván nála lévő levelet felszaggatták, mindazonáltal néki visszaadták” Lőcsére azért ha sok bajjal is, de eljutott. Visszajövet: „Comes Scheffenberg levéllel Gönc táján Gróf Thököly úr katonái reá akadtanak és sokat zaklatták a levelet tőle elvették és a Gróf úr Kassa alatt lévő táborába vitték, holott is az ő nagysága ministeri megirt postánkat levetkeztették, zaklatták, arestálták, szidalmazták, égetéssel fenyegették, egész városunkat mocskolták. Ezen postánk erősíté az Kassai citadella megvétele felől való hirnek igazságát”.

1682. október 5-iki feljegyzés szerint postás temetés volt Nádudvaron. A debreceni magistratus minden tisztességet megadott az elhalt és igen becsült gyalogpostásnak, akiről a bejegyzés a következőket mondja: Kiss Mihály nevű gyalogpostás, postaságot viselvén betegségben esik és Nádudvaron meghalván, el is temetik, Biró uram jelenlétében, ott voltak még Gyárfás István, Fényes István, Nagy Péter, Apáti Miklós uraimék”. Néhány nap elteltével ugyanezek köszöntik és fogadják a város alatt Thököly fejedelmet a város nevében. Tehát nagy tisztesség érte néhai való Kiss Mihály posta embert akkor, amikor végtisztességtételénél a város nagytekintélyű főbírája és az említett előkelő tanácsstagok megjelentek s elkísérték utolsó útjára.

Ez időben a Kiss Mihályok és a többi jó magyar nevű és szívé postások nagyon fontos szolgálatot teljesítettek; a város élete függött sok esetben attól, vajjon a jó vagy rossz hírek kellő időben érkeznek-e a tanácsházba, kellő gyorsasággal lehet e még azokat tovább juttatni. Az erdélyi fejedelem, a váradi basa szigorú kötelességévé tette a városnak a híreknek azonnal való küldését.

1681. november 19-én kelt bejegyzés szerint: „Tokajból postánk megérkezvén jentli, hogy az német tábor egészen mind által költ a Tiszán”. . . . „ugyanezen postát mindjárt expedíálja Biró úr, a váradi basához, hogy az dolgot mint látta és szemlélte maga beszélje meg a Basának”.

1684. január 29-én: „Abrok István posta, a Szultántul levelet hoz, referál, az

hozott hírrel Szatmárra küldik, hogy ott is számoljon be mit látott, hallott”.

Nem egy érdekes bejegyzés ad számot magyar kapitányok hősi tetteiről, török-magyar, magyar-labanc összecsapásokról, amelyeket a város postása két szemével látott s azokról itthon hűséggel beszámolt.

Országos eseményeket olvashatunk e feljegyzésekből, amelyeket ugyancsak egyszerű postás emberek láttak, figyeltek meg. Pl.:

1684. augusztus 18-án Pap Mátyás posta Budán alul érkezik haza s referál, hogy Budát erősen vívják a németek, küldik is nyomban e hírrel a váradi basához. Négy nap mulva Kovács Mihály, Boros István posták érkeznek Buda alul „hözvén hírül, hogy az város vivása lövésekkel continuáltatik, külső, belső fél magát erősen viseli”. E hír vétele után másnap már Szatmárra küldik Kovács Mihályt, hogy ott is tegyen jelentést, Boros István postást pedig Váradra küldik a basához.

1684. augusztus 25-én „Ábrok István posta érkezik Buda alul, referálván, hogy a várvivók és a megszállottak mégis szorgalmasan tisztekhez látnak. Beszéllette, hogy hallott olan hirt, 40000 muskotélyost várnak, akik elérkezvén ostromolni fogják a várat”. Nyargalván-nyargalvást haladó posta vitte e hírt Debrecenből a váradi basának.

Ugyanezen év november 9-én Végvári István posta „Buda alul megérkezik hirt adván, hogy az német Buda alul elment”.

A história lapjairól tudjuk, hogy mindezek az események valóban így történtek, ezek a derék postások hűségesen számot adtak a kapott, vett, vagy látott, hallott eseményekről. A legnehezebb körülmények között is eleget tettek feladatulknak: a hírszerzésnek, hírközlésnek. Nem volt rajtuk megkülönböztető jelzés, mint az ezüst címerrel ellátott fejedelmi futárokon, akiknek a megjelenésük, külső dekorumuk már a fejedelmi erőt, hatalmat jelentette. Debrecen város postásai egyszerű, szürke emberek voltak, szintelen, fakó dolmányuk alatt azonban kötelességtudástól áthatott lélek lakozott. Tisztelet poraiknak, tisztelet emléküknak.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes

Ujabab pályatételeink:

10.

Cégbejegyzésre nem kötelezett vállalat által feladott utánvételes csomag visszaérkezett utánvételi lapjának kézbesítése akadályba ütközik, mert a címzett (a csomag feladója) sem iparigazolvánnyal, sem helyhatósági bizonyítvánnyal átvételi jogosultságát igazolni nem tudja. Kérdés, hogy a feladóvevénnyel igazolt csomag feladójának az utánvételi utalványt lehet-e és mi alapon kézbesíteni?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja részt vehet A pályamű legfeljebb 3 gépírással ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő: 1937. november 20.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jelíges levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jelíges leveleket csak

abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 50 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesült. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest, esetleg a Magyar Postaiban, illetőleg a Műszaki Közleményekben megjelenik.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztő bizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva, — nem fognak résztvenni.

Pályázati eredmények:

Az 1937. évf. 2. számában közölt 4. számú pályatétel:

Mi módon lehet a rádióadó állomások preventív villámvédelmét megoldani?

A beérkezett pályamunkák közül új ötletet csak egyetlenegy pályamunka vetett fel, azonban a szerző olyan rádiótechnikai hibát követett el, ami újszerű és értékes villámvédelmi megoldásnak gyakorlati alkalmazhatóságát kizárja. Emiatt jutalomban vagy dicséretben nem részesülhetett.

Az 1937. évf. 4. számában közölt 7. számú pályatétel:

Helyes lenne-e a postautalvány-naplóknál az egy példányban való vezetésre áttérni?

A pályaművek közül az egy példányban való vezetés rendszerének előnyeit és hátrányait, valamint a hátrányok ellensúlyozását leg-sikerültebben az „Egyszerű és gazdaságosan“ jeligéjű mű szerzője ismerteti. Szerzője dr. Aradi Gyula m. kir. posta forgalmi díjnok (Orosháza) 50 P jutalmat kapott.

A pályaművek közül a „Pitve“ jeligéjű mű szerzőjének a megoldása ugyan gyakorlati szempontból nem fogadható el, azonban a kérdést olyan új szempontokból is tárgyalja, amelyek jó meglátás képességéről tesznek tanúságot. Ezért szerzője Harasztos Ferenc m. kir. postafelügyelő (Budapest 112.) dicséretben részesült.

A pályadíjnyertes munka, melyet a szerkesztő bizottság közlésre méltónak ítelt, a következő:

A postautalvány-naplóknak egy példányban vezetése gazdasági szempontból feltétlenül helyes lenne. Ebben az esetben ugyanis az utalványnaplónyomtatvány szükséglet fele, a másolópapír szükséglet jelentékeny része, a felvevő tisztviselő munkaerejének és idejének egy kis hányada, a hivatali irattárak megfelelő méretű tere s az irattárkezelés bizonyos része megtaka-

rítható lenne. Ez a többoldalú megtakarítás gazdaságilag annyira jelentékeny, hogy ebből a szempontból a postautalvány-naplóknak egy példányban vezetése nemcsak helyesnek, hanem egyenest kívánatosnak is látszik.

Kérdés, hogy a két példányban vezetés más szempontból nem célszerű, vagy éppen szükséges-e annyira, hogy az egy példányban vezetésre való átérés az avval járó gazdasági előnyök dacára sem lenne helyes

Ha a postautalvány-naplók másodpéldányait valamely számadáshoz számadási okmányként kellene mellékelni, szükségesek lennének. A dolog azonban nem így áll, mert a havi pénztárszámadás okmányolására az utalvány-sommázatok szolgálnak, a naplómásolatok pedig a hivatali irattárakban porosodnak. A postautalvány-naplóknak két példányban vezetése, illetőleg a naplók másodpéldánya a számadásnál semmilyen szerepet nem játszik. Vezetésük ebből a szempontból tehát sem nem szükséges, sem nem helyes mert szükség nélkül jelentékeny költségtöbbletet okoz.

Szükséges lehetne a postautalvány-naplók két példányban vezetése, ha az egyik példány, esetleg megfelelően feldarabolva, a feleknek adatnék ki, mint például a szelvényes felvevőkönyv feladóvevény-szelvény része, vagy ha az egyik példány nem egy központi postaszervnek, hanem valamely társ-hivatalnak küldetnék meg, mint például a rovatlap, hogy ott is számviteli vagy számadási okiratul szolgáljon. Vagy szükséges lehetne akkor is, ha az egyik példányt a postán kívül álló hatósághoz vagy intézményhez kellene felterjeszteni, mint például a postatakarékpénztári fizetési aljegyzékek eredeti példányát a m. kir. postatakarékpénztárhoz. A postautalvány-naplók eredeti példánya azonban közvetlenül egy központi postaszervhez kerül, hol alaki, számszerű és érdemi, tehát teljes felülvizsgálatban részesül s rendszeresen elhelyezve, a postakezelési okiratok megőrzésére meghatározott ideig könnyen hozzáférhetően és kezelhetően őriztetik. A másodpéldány ugyanennyi ideig pihen a felvevő, illetőleg kifizető postahivatal irattárában minden különösebb cél és rendeltetés nélkül. E példány készítésének és őrzésének elhagyása tehát nem látszik helytelennek.

Helytelen lenne azonban a másodpéldány készítésének elhagyása, ha az a veszély fenyegetne, hogy az első példány szállítás közben, vagy a központi szervnél elveszhetne vagy megsemmisülhetne. Erre azonban a múltban alig volt példa, s lehetőségének feltételezését a jövőben a magyar posta jó hírneve nem engedi meg. De ha ily veszteség (feltétlenül csak igen ritkán, s akkor is csak szörványosan) előfordulhatna is, annak megállapítása igen rövid időn belül megtörténhetnék és pótlása akár a központi szervnél, akár az érdekelt hivatalnál sokkal kevesebb költséggel lenne eszközölhető, mint amennyibe a postautalvány-naplóknak állandóan és általánosan két példányban vezetése kerül.

Ha a felsorolt számviteli, illetőleg számadási indokok a postautalvány-napló két példányban vezetését nem kívánják, nézzük, mire szolgálnak most tulajdonképpen a hivatalnál maradó másodpéldányok.

A másodpéldányok birtokában mindenesetre módjában van minden hivatalnak a nála eszközölt be- és kifizetésekről felvilágosításokat, adatokat szolgáltatni. És szerepük van a másodpéldányok birtokában az érdekelt hivataloknak a tudakozványok elintézésénél. De az egyes hivataloknál szörványosan előforduló adatszolgáltatás és tudakozvány elintézés sokkal könnyebben, rövidebb idő alatt és kevesebb költséggel lehetne elvégezhető az utalványleszámoló hivatalban. Itt a központosítás következtében nagyobb

gyakorlattal rendelkező központi tisztviselő a bevételi naplók alapján a véglegesen azok szerint rendezett utalványlapokról együteműen tudná a be- és kifizetés tényét azonnal megállapítani s a tudakozványt véglegesen elintézni.

Még egy megnyugtató hatásuk van a postautalvány-napló másodpéldányoknak, amiről nem szabad megfeledkeznünk. Az érdekelt tisztviselőre hathat megnyugtatóan, hogy a naplók felülvizsgálásakor esetleg megállapítható szabályellenességek és eltérések a másolati példányról is megállapíthatók s azok tényleges fennforgásáról a másolati példányok megtekintésével személyes meggyőződést is szerezhet. Ez a kellemes tudat azonban akkora költségtöbbletbe kerül, hogy annak ily áron való megtartása aligha indokolható.

Ha a havi pénztárszámadásnak egy példányban vezetését a gyakorlat helyesnek bizonyította, a postautalvány-naplók egy példányban vezetésére való áttérést az elmelet csak helyesnek tarthatja.

Az 1937. évf. 5. számában közölt 8 számú pályatétel:

Utóbbi időben a postahivatalokat bankszerűen alakított, tehát a közönség felé nyitott avagy alacsony üvegfallal szereltük fel. Gyakorlatilag be- vált-e ez az újítás, avagy milyen kifogások hozhatók fel ez ellen, és mi lenne a leghelyesebb megoldás.

A beérkezett pályaművek közül a „Korszerűség“ jeligéjű a legjobb. Szerzői a legsikeresültebben foglalják össze azokat az előnyöket és hátrányokat, amiket a bankszerű kiképzés magával hozott. Szerzői: Sámel József m. kir. postafelügyelő, hivatalvezető és Macskássy Lajos m. kir. postatiszt (Budapest I.) 50 P jutalomban részesültek.

A kérdéssel hozzáértően és részletesen foglalkozott még a „Manréza“ jeligéjű mű szerzője Bogdán Pál m. kir. II. o. postatiszt (Nagykanizsa I.), aki dícséretben részesült.

A pályadíjnyertes munka, melyet a szerkesztő bizottság közlésre méltónak ítél, a következő:

A maitól lényegében különbözött s részben a postatisztok megőrzésére irányuló igyekezetben, részben pedig a külsőségekkel körülbástyázott tekintély-elvben gyökerezett az a régi rendszer, amely a postahivatalok közönségét a személyzettől fallal, vagy magas korláttal zárta el. A korlát bizonyos mértékig, a szellemi elzárkózás jelképe is volt, ezért azt a mindig korszerű haladásra törekvő posta az újabb korban már nem tarthatta fenn. Gyors egymásutánban jelentek meg tehát a postahivatalokban a bankszerűen nyitott, vagy alacsony, átlátszó üvegfallal elválasztott felvételi és egyéb munkahelyek s az ezeknél szerzett tapasztalatok alapján az új rendszer előnyeit és hátrányait, illetőleg az utóbbiak kiküszöbölésére szolgáló mód- szereket ma már könnyen meg lehet állapítani.

A nyitott rendszer kétségtelen előnyei a következők:

1 *Lélektani szempontból* a kedvező hatás kettős irányú. A személyzetre gyakorolt kedvező hatás abban nyilvánul, hogy a nyitott rendszernél az osztálykezelők magatartása, külső megjelenése, sőt minden mozdulata a közönség önkéntelen ellenőrzése alá kerül, s ez a folytonos hatás a személyzetben felébreszti és állandóan fejleszti az önbírálat és önfegyelem érzését. A kezelők modora észrevétlenül is csiszolódik, az egymásközi vitatkozás, az olvasás, kézimunkázás, étkezés a munkahelyeken megszűnik, — a kezelők munkahelyeik és önmaguk rendbentartására nagyobb gondot fordítanak. A közönségre gyakorolt kedvező hatás abban nyilvánul, hogy a nyitott teremben a közönség a kezelők munkájának minden mozzanatát közvetlenül megfigyelve, látja, hogy a kezelők mit, mennyit és hogyan dolgoznak, következőképpen a felesleges sürgetésektől és türelmetlenkedésektől önkéntelenül is tartózkodik. Érti ezenkívül maga a közönség is, hogy a nyitott teremben minden mozdulatát megfigyelhetik, ezért sokkal kevésbé rendetlenkedik vagy szemtel. Tapasztalati tény az is, hogy a nyitott helyiségekből sokkal kevesebb írószerszám és egyéb felszerelési tárgy tűnik el, sőt — ha a távbeszélő fülke falai üvegből vannak — a nyilvános állomás pénztartályába kevesebb idegen vagy más érvénytelen érme kerül. De növekszik a közönség önfegyelme is, modora simábbá, sőt barátságosabbá válik. Végül a teljes egészében nyílt helyiségekben folyó kezelés erős rokonszeny-propagandát is jelent. A közönség egészen más fogalmakat szerez a postásságnál nehéz és felelősségteljes munkájáról és azt sokkal jobban méltányolja mint akkor, amidőn mindebből semmit sem látott.

2 *Anyagi szempontból* a nyitott rendszer célszerűséget és lényeges megtakarítást jelent. A magas válaszfalak mellett sok fűtőtestre és sok tüzelőanyagra volt szükség, de a felmelegedés foka a különböző helyiségekben mégis egyenlőtlen maradt. Ugyanez állott a világításra nézve is. A helyiségek nappal sötétek, este és éjjel pedig célszerűtlenül megvilágítva maradtak, egységes teremvilágítást pedig a legtöbb helyen egyáltalán nem lehetett keresztülvinni. A nyitott rendszerrel mindez a nehézség megszűnik s a fűtés és világítás célszerű berendezése akadálytalanul megvalósítható.

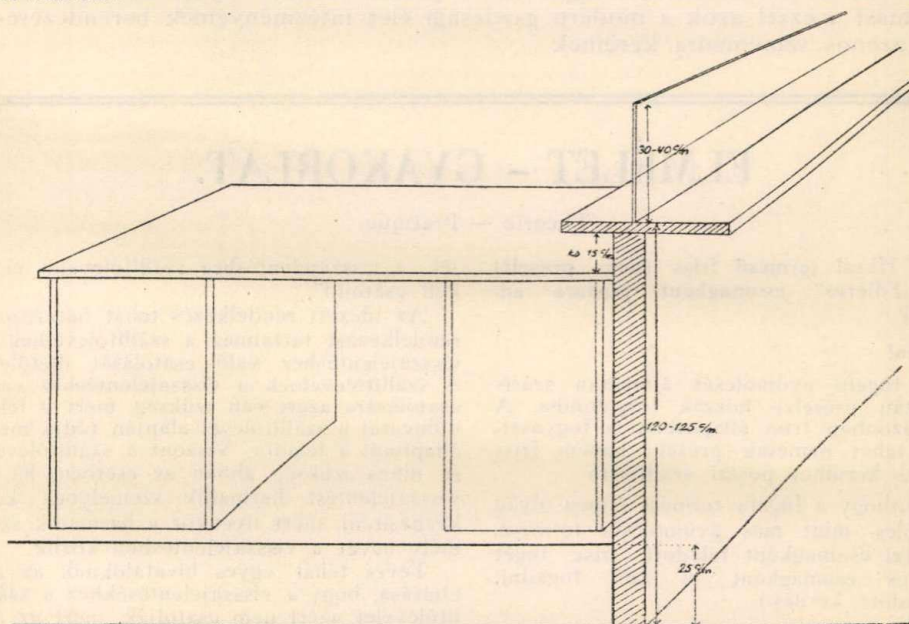
3. *Kezelési szempontból* a nyitott rendszer megszünteti a pénz-visszaadásoknál azelőtt gyakran előfordult személycseréket. A régi rendszerű, kis ablaknyílásokon át a pénzfelvevők ugyanis magukat a feladókat nem láthatták, csak a kezeket, amelyekből a feladni szándékolt utalványt és pénzt átvették. Nagyobb forgalomnál ezért gyakran megtörtént, hogy a pillanatra távolabb állott valódi feladó helyett a kezelő a visszajáró pénzt és feladóvevényt illetéktelen kézbe adta vissza. A nyitott vagy alacsony üvegfalú rendszerrel ezek az esetek nem fordulhatnak elő.

A nyitott rendszer hátrányai és a kiküszöbölés módjai:

1. *Kezelési szempontból* némi hátrányt jelent az a körülmény, hogy a felvevő ablakoknál tömegesebben kiszolgálásra váró közönség esetleges zűrlődése némelyik kezelőt idegesíti s munkájának higgadt elvégzésében zavarja. Eltekintve azonban attól, hogy ilyen túlérzékenység csak egyes, gyöngébb idegzetű vagy kevésbé gyakorlott kezelőknél fordulhat elő, ennek az éremnek megvan az a másik oldala is, hogy a kezelőket, — akik a sorban

álló felek számát egy-egy pillantással állandóan felbecsülhetik, — a helyzet önkéntelenül is sarkalja és őket gyorsabb munkaiütemre készíti.

2. *Biztonsági szempontból* hátránynak nevezhető egyrészt az a lehetőség, hogy a nyitott vagy igen alacsony korláttal elzárt munkahelyhez valaki, észrevétlen pillanatban, átnyúlással hozzáférhet, másrészt pedig támadásra, rablási szándékra csábíthat az a tény, hogy a pénzkezelés a közönség szeme előtt folyik. Ezt a hátrányt, **azonban** egyrészt a következő pontban javasolt megoldással, másrészt pedig azoknak az ismételt kiadott rendeleteknek a legszigorúbb betartásával lehet kiküszöbölni, amelyek szerint a kezelőasztalokon pénzt tartani semmiesetre sem szabad. A főpénztárt pedig, amelynél a nyitott pénzolvast nem mindig lehet elkerülni, — különösen, ha ezt helyi körülmények is megokolják, — *feltétlenül zárt helyiségben kell berendezni.*

3. *A postatitok megvédése szempontjából* kétségtelen, hogy erre a nyitott rendszernél nagyobb figyelmet kell fordítani, mint a réginéél, bár a titok tökéletes megvédéséről ennél sem lehetett szó. Ha valaki nagyon akarta, a rácsokon vagy kezelőablakokon át akkor is eleshette, amit akart. A nyitott rendszernél ez mindenestre még könnyebb s ezért a felvett küldeményeket címoldalukkal felfelé fordítva a kezelőasztalon hevertetni valóban nem tanácsos. Ám de erre nincs is szükség s a nyitott ablakokhoz szokott kezelők ezt már nem is teszik meg. Berendezési úton a biztonságának és a titok megvédésének kérdését úgy lehet megoldani, hogy a közönséget a kezelőtől elválasztó korlát alapzatát legalább 120—125 cm magasra (álló íróasztal magassága) kell építeni, a kezelőasztalokat pedig ennek megfelelő arányban oly módon felemelni, hogy az asztalok a kezelőasztalok szintjénél legalább 15 cm-el alacsonyabban álljanak. Ebben az esetben a közönség a válaszfalon nem, — vagy csak igen nehezen tud átnyúlni, 30—40 cm-es üveg-

falrátét pedig ennek minden lehetőségét kizárja. A pénzkezelés ebben az esetben nem folyik annyira a közönség szeme előtt, s a titkot is jobban megvédjük, mert a korlátra helyezett, s részben a kezelőasztalt is elfedő cészka-, eternit-, vagy márványlap a közvetlen megfigyelést legalább is erősen megnehezíti.

*

Az előadottakból nyilvánvaló, hogy a szépérzék és korszerűség minden követelményét is kielégítő, a közönséggel való érintkezés közvetlenségét, nyíltságát és barátságosságát, végeredményben tehát a kölcsönös bizalmat és megértést pedig a réginél sokkal jobban biztosító nyitott rendszert feltétlenül fenn kell tartani, illetőleg tovább kell fejleszteni. Az egykor elzárkózásban keresett tekintélyt ma már sokkal inkább biztosítja az, ha a nyitott, bankszerű berendezés egyre több postahivatalnál nyújt korszerű benyomást s ezzel azok a modern gazdasági élet intézményeinek berendezésével azonos színvonalra kerülnek.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

29. Hazai termésű friss (nem préselt) füge „Filléres“ csomagként postára adható-e?

Igen!

A fügefafa gyümölcsét általában szárítás után préselve hozzák forgalomba. A füge azonban friss állapotban is fogyasztható, tehát nemcsak préselt, hanem friss füge is kerülhet postai szállításra.

Minthogy a fügefafa termése éppen olyan gyümölcs, mint más gyümölcsfa termése, a postai csomagként feladott friss füget „Filléres“ csomagként el kell fogadni. (Beküldött kérdés.)

30. A csomagok kézbesíthetatlensége esetében a kiállított visszajelentéshez a szállítólevelet általában csatolni kell-e?

Igen.

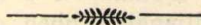
Az A. 3. Szab. 134. §. 6. pontjában foglaltak szerint: „A visszajelentéshez a szállítólevelet csatolni kell, ennek elmulasztása díjtérítési kötelezettséget vonhat maga után.

Ha a csomag feladója a csomag kézbesíthetatlensége esetére úgy rendelkezett, hogy a visszajelentést a szállítólevél hátlapján megnevezett harmadik egyénnek küld-

jék, a visszajelentéshez szállítólevelet nem kell csatolni“.

Az idézett rendelkezés tehát határozott rendelkezést tartalmaz a szállítólevélnek a visszajelentéshez való csatolását illetőleg. A szállítólevélnek a visszajelentéshez való csatolására azért van szükség, mert a feladóhivatal a szállítólevél alapján tudja megállapítani a feladót. Viszont a szállítólevélre nincs szükség abban az esetben, ha a visszajelentést harmadik személynek kell kézbesíteni, mert ilyenkor a harmadik személy nevét a visszajelentésben közlik.

Téves tehát egyes hivataloknak az az eljárása, hogy a visszajelentésekhez a szállítólevelet azért nem csatolják, mert az A. 3. Szab. 134. §. 2. p. 1. bekezdéséből „A visszajelentéshez a szállítólevelet csatolni kell“ szövegrészt a legutóbbi 4. sz. Változás 1243. folyószáma törölte. E törlés ugyanis azért vált szükségessé, mert a szállítólevélnek a visszajelentéshez való csatolásának a kimondása nem a 2., hanem a 6. pontba való. A „Visszajelentés felszerelése“ című 6. pontban pedig a szállítólevélnek a visszajelentéshez való csatolását illetőleg részletes rendelkezés van. Felesleges tehát a „Visszajelentések könyvének vezetése“ című 2. pontban a szállítólevélnek a visszajelentéshez való csatolásáról beszélni (Beküldött kérdés.)

Forgalom és munkaegységek.

Rovatvezető: Dr. Rutner Béla m. kir. postatitkár.

I. Forgalom.

A f. évi augusztus havi forgalom kedvezően alakult, mert az eredmények a múlt éveket általában meghaladták. A forgalomemelkedés minden egyes főüzletágra jellemző, az emelkedés mérve azonban üzletáganként eltérő képet mutat.

A viszonylag legkisebb forgalomemelkedést a postai üzletág tünteti fel, amelynek különböző szolgálatai az erőteljes élénküléstől a jelentékeny csökkenésig a forgalomhullámzás majdnem minden változatát képviselik. Csökkenést ugyan egyedül csak a pénzforgalom tüntet fel, ez azonban elegendő ahhoz, hogy az egész postai forgalom alakulását kedvezőtlenül befolyásolja. A pénzforgalom csökkenése — mint már annyiszor — ebben az esetben sem konjunkturális okoknak, hanem a naptárral összefüggő, véletlen körülménynek a következménye. A f. évben ugyanis augusztus hó 1-je vasárnapra esett és így az augusztusra esedékes illetménykifizetések már július hónapban megtörténtek. A július havi pénzforgalom tehát az augusztusi illetménykifizetésekkel megruzdadt, viszont az augusztusi pénzforgalom ugyanannyival csökkent. Minthogy pedig a múlt év augusztusában az arra a hónapra esedékes és kifizetett illetmények folytán a pénzforgalom teljes volt, a f. évi augusztusi csonka pénzforgalom természetszerűleg kedvezőtlen eredményeket mutat. Az előadottak következménye, hogy a befizetett postautalványok darabszáma 1·9, összege 26·1; a kifizetetteké pedig 0·5, illetőleg 18·5%-kal, míg a csekk-kifizetések összege 8·4%-kal csökkent. A csekk-kifizetések csökkenésével szemben a csekkbefizetések darabszáma 5·9, összege pedig 10·7%-kal emelkedett, ami az adóbefizetéseknek a következménye. A postatakarékpénztári forgalom nyári élénkülésének okait a „Magyar Posta” f. évi 7. számában a júliusi forgalommal kapcsolatban már ismertettem.

A távirőforgalom 22, illetőleg 24 ezer darabbal haladta meg a múlt évi forgalmat és ezzel 11·1, illetőleg 9·4%-kal kedvezőbb eredményt mutathat fel. Az augusztusi forgalom az ezévi valószínű csúcspontot képviseli, mert a tapasztalatok szerint a forgalom szeptembertől kezdve fokozatosan csökken.

A távbeszélőforgalom a már évek óta tapasztalt állandó és egyenletes fejlődés képét mutatja, sőt mintha a nyári hónapokban még jobban élénkült volna. Így a táv-

beszélő állomások száma a múlt évvel szemben 10·6%-kal, míg a számlált helyi beszélgetések száma — erősen megközelítve az állomázzaporulatot — 8·3%-kal emelkedett. A távolsági forgalom 7·4, illetőleg 6·9%-kos emelkedése szintén igen kedvező, különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy a budapesti egységes távbeszélőhálózat kibővítése folytán az eddig távolságiként díjazott beszélgetések egy része f. évi július hó 1-től helyi forgalommal alakult át.

A rádió előfizetők száma a múlt évhez képest 16.831-gyel vagyis 4·75%-kal emelkedett, a f. évi júliusi létszámhoz viszonyítva azonban 994-el, vagyis 0·27%-kal csökkent. Érdekes, hogy a július hónappal szemben jelentkező csökkenés zöme — 714 engedélyes — a Budapesten nyilvántartott rádióengedélyesekre esik, ami a nyaralásokkal állhat összefüggésben. A részletes, a csatolt táblázatban nem közölt adatok azt mutatják, hogy a nyári szokásos csökkenés egyes törvényhatóságokban már megállott, amiből az emelkedő irányzat közeli megindulására lehet következtetni. Ezt alátámasztja a tapasztalat is, mert az 1930. évtől számítva a javulás egy esetben már augusztusban, három esetben szeptemberben, két esetben októberben indult meg és csak az 1932. évben, a gazdasági válság legsúlyosabb idejében, toledott ki novemberre.

2. A forgalom munkaegységekben.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ugyanis ebben a darabszámokban az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást — a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre, hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységekben elért forgalmát.

(Folytatás a 366. oldalon.)

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		F e l a d á s										
		Közön- séges ¹⁾ levélpostai küldemények darabszáma	Aján- lott ezrekben	Érték- levelek ezrekben	Kéz. betéti és számsz. csomagok ezrekben	Postautalványok		Postatakarék befizetések		Csekkbefizetések		
						darab- száma ezrekben	összege ezer P-ben	darab- száma ezrekben	összege ezer P-ben	darab- száma ezrekben	összege ezer P-ben	
		F e l a d á s										
Az 1930. évben	422.671	15,862	661	11.362	10.810	1.825.847	717	47.902	18.092	2.271.763		
Az 1931. évben	370.509	11.817	575	10.145	10.205	1.272.792	494	40.336	16.322	1.934.881		
Az 1932. évben	351.739	9,288	484	8.744	9.251	788.512	416	32.782	15.094	1.659.372		
Az 1933. évben	346.512	7.974	465	8.584	8.870	770.438	576	41.654	16.200	1.573.012		
Az 1934. évben	413.180	7.487	424	8.791	9.304	805.973	781	55.874	17.984	1.611.906		
Az 1935. évben	410.595	7.771	415	8.793	9.731	864.277	912	65.344	18.928	1.706.911		
1935. IX.	36.954	645	38	772	775	63.251	75	5.627	1.484	147.990		
X.	38.964	721	40	835	913	93.308	77	5.234	1.856	165.308		
XI.	34.120	611	38	798	800	77.647	73	5.145	1.783	181.427		
XII.	40.033	599	34	1.029	892	79.323	70	5.594	1.786	162.444		
1936. I.	33.993	667	33	684	801	59.415	101	7.047	1.673	132.558		
II.	33.692	762	33	661	815	82.082	103	7.015	1.663	142.432		
III.	39.078	617	34	737	766	57.507	90	5.377	1.471	127.111		
IV.	35.867	588	33	741	832	70.995	80	5.892	1.618	135.014		
V.	34.200	609	34	730	825	83.931	83	6.018	1.682	155.543		
VI.	31.239	562	32	683	744	59.421	78	7.001	1.565	140.170		
VII.	33.624	655	37	757	875	86.272	91	6.673	1.605	147.669		
VIII.	32.902	580	40	703	842	93.646	92	6.506	1.620	173.819		
1935. IX.—1936. VIII. összesen:	423.331	7.616	426	9.130	9.880	906.798	1.013	73.129	19.806	1.811.485		
1936. IX.	39.484	628	41	835	818	82.175	89	9.526	1.676	169.327		
X.	40.526	685	42	906	942	98.775	76	5.278	2.041	191.110		
XI.	36.616	605	40	806	787	69.663	78	5.472	1.901	191.731		
XII.	44.399	606	39	1.101	964	99.558	77	6.350	2.030	183.433		
1937. I.	36.142	652	36	704	806	67.034	101	7.627	1.819	147.081		
II.	33.769	613	34	701	797	74.936	102	6.728	1.706	155.222		
III.	45.197	612	37	845	849	76.980	98	6.140	1.703	147.904		
IV.	36.497	639	36	719	846	77.513	97	6.636	1.813	150.860		
V.	34.333	590	34	733	800	77.646	86	6.422	1.786	171.098		
VI.	35.344	631	36	789	832	79.245	97	7.011	1.793	161.981		
VII.	35.943	677	40	771	943	95.915	111	8.662	1.861	167.274		
VIII.	35.382	583	40	760	826	69.216	106	7.636	1.715	192.341		
1936. IX.—1937. VIII. összesen:	453.632	7.522	456	9.670	10.210	968.656	1.118	80.488	21.844	2.029.362		
1936. I.—VIII.	274.595	5.040	276	5.696	6.500	593.269	718	51.529	12.897	1,154.316		
1937. I.—VIII.	292.607	4.997	294	6.022	6.699	618.485	798	56.862	14.196	1,293.761		
Összehasonlítások	1937. VIII. havában	szám- szerűleg	+2.480	+ 3	—	+ 57	— 16	— 24.430	+ 14	+ 1.130	+ 95	+ 18.522
	1936. VIII. havához képest több (+) kevesebb (—)		0 o-ban	+ 7.5	+ 0.5	—	+ 8.1	— 1.9	— 26.1	+ 15.2	+ 17.4	+ 5.9
	1936. IX.—1937. VIII. időszakban	szám- szerűleg	+ 30.301	— 94	+ 30	+ 540	+ 330	+ 61.858	+ 105	+ 7.359	+ 2.038	+ 217.877
	1935. IX.—1936. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)		0 o-ban	+ 7.2	— 1.2	+ 7.0	+ 5.9	+ 3.3	+ 6.8	+ 10.4	+ 10.1	+ 10.3
	1937. I.—VIII. időszakban, 1936. I.—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	szám- szerűleg	+ 18.012	— 43	+ 18	+ 326	+ 199	+ 25.216	+ 80	+ 5.333	+ 1.299	+ 139.445
	0 o-ban		+ 6.6	— 0.9	+ 6.5	+ 5.7	+ 3.1	+ 4.2	+ 11.1	+ 10.3	+ 10.1	+ 12.1

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

1) Hírlappal együtt.

I. Forgalom.*)

I. Posta.

Időszak		Kézbesítés										
		Közön- séges ¹⁾ levélpostai küldemények	Aján- lott	Érték- levelek	Állí- mány- és sommás események	Postautalványok		Postafahétkifizetések		Csekk-kifizetések		
						darab- száma ezerben	összege ezer P-ben	darab- száma ezerben	összege ezer P-ben	darab- száma ezerben	összege ezer P-ben	
		darabszáma ezrekben										
Az 1930. évben		425.761	16.794	726	12.390	10.816	1.804.460	376	20.852	3373	1.036.937	
Az 1931. évben		373.517	12.442	637	10.687	10.102	1.267.997	295	25.646	3275	967.490	
Az 1932. évben		353.134	9.739	536	8.968	9.256	797.202	236	18.316	3259	785.987	
Az 1933. évben		345.768	8.172	506	8.776	8.961	773.525	280	21.472	3373	698.973	
Az 1934. évben		416.514	7.653	481	8.890	9.320	802.581	367	28.707	3223	658.994	
Az 1935. évben		412.321	7.790	471	8.814	9.768	867.020	462	37.928	3399	662.144	
1935.	IX.	37.109	638	43	772	787	64.619	41	3.718	259	41.949	
	X.	39.129	748	45	832	905	91.281	43	4.234	323	72.756	
1936.	XI.	34.264	604	40	804	807	79.468	39	3.048	275	58.363	
	XII.	40.201	604	38	1.029	894	78.773	43	3.343	325	59.488	
	I.	34.112	685	36	679	821	61.678	39	3.036	286	42.304	
	II.	33.807	762	34	666	813	81.743	38	2.776	287	63.834	
	III.	39.181	630	35	727	772	58.180	48	3.544	268	37.070	
	IV.	35.994	592	34	747	845	71.343	46	3.356	298	55.970	
	V.	34.326	622	35	733	817	80.844	47	3.462	282	65.307	
	VI.	31.351	552	33	696	753	60.885	46	3.646	278	47.844	
VII.	34.766	658	37	756	862	77.465	44	3.424	293	57.821		
VIII.	33.023	586	41	702	827	84.549	44	3.567	259	55.286		
1935. IX.—1936. VIII. összesen:		427.263	7.681	451	9.143	9.903	890.828	518	41.154	3.433	657.992	
1936.	IX.	39.610	627	41	832	821	83.525	47	4.022	286	55.880	
	X.	40.656	717	44	915	956	101.019	57	6.265	356	77.664	
1937.	XI.	36.750	603	42	808	773	68.513	42	3.495	254	46.767	
	XII.	44.561	619	42	1.113	978	101.475	47	3.935	378	79.044	
	I.	36.268	660	38	711	799	66.870	42	3.600	290	42.817	
	II.	33.884	610	35	706	799	75.147	39	3.047	281	53.135	
	III.	45.316	631	38	845	859	77.972	52	3.927	323	55.685	
	IV.	36.626	644	37	706	844	78.512	47	3.926	320	60.967	
	V.	34.459	577	36	736	800	77.855	52	3.974	283	54.115	
	VI.	35.471	632	38	780	836	78.747	49	4.068	332	67.684	
VII.	37.164	692	42	783	967	98.911	49	4.751	379	77.978		
VIII.	35.512	600	43	746	823	68.941	50	4.172	263	50.655		
1936. IX.—1937. VIII. összesen:		456.277	7.612	476	9.681	10.255	977.487	573	49.082	3.745	722.391	
1936. I.—VIII.		276.560	5.087	285	5.706	6.510	576.687	352	26.811	2.251	425.436	
1937. I.—VIII.		294.700	5.046	307	6.013	6.727	622.955	380	31.365	2.471	463.036	
Összehasonlítások	1937. VIII. havában	szám- szerü- leg	+2.489	+ 14	+ 2	+ 44	— 4	— 15.608	+ 6	+ 605	+ 4	— 4.631
	1936. VIII. havához képest több (+) kevesebb (—)		%-ban	+ 7.5	+ 2.4	+ 4.9	+ 6.3	— 0.5	— 18.5	+ 13.6	+ 17.0	+ 1.5
	1936. IX.—1937. VIII. időszakban	szám- szerü- leg	+ 29.014	— 69	+ 25	+ 538	+ 352	+ 86.659	+ 55	+ 7.928	+ 312	+ 64.399
	1935. IX.—1936. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)		%-ban	+ 6.8	— 0.9	+ 5.5	+ 5.9	+ 3.6	+ 9.7	+ 10.6	+ 19.3	+ 9.1
	1937. I.—VIII. idő- szakban 1936.	szám- szerü- leg	+ 18.140	— 41	+ 22	+ 307	+ 217	+ 46.265	+ 28	+ 4.554	+ 20	+ 37.600
	I—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)		%-ban	+ 6.6	— 0.8	+ 7.7	+ 5.4	+ 3.3	+ 8.0	+ 8.0	+ 17.0	+ 9.8

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek. 1) Hirlapokkal együtt.

I. Forgalom.*)

2. Táviró. 3. Távbeszélő.

Időszak		Táviró		T á v t e s z é l ő								
		Fel- adott	Kézbe- sített	Állomások száma ¹⁾				Közvet- len ösz- szeköt- tetések száma	Számított helyi beszél- getések száma ezekben			
				táviratok darabszáma ezekben	a bpesti egysé- ges háló- zatban	a fatur. és 20%- nál több	a 200-nál keve- sebb		Ösz- szesen	bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	Ösz- szesen
Az 1930. évben		3.404	3.715	46 601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890		
Az 1931. évben		2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135		
Az 1932. évben		2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431		
Az 1933. évben		1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947		
Az 1934. évben		1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809		
Az 1935. évben		2)1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	121.980	12.944	134.924	
1935.	IX.	171	227	56.648	14.926	19.029	90.603	1.742	10.024	1.090	11.114	
	X.	166	223	57.282	15.001	19.023	91.306	1.738	10.399	1.086	11.485	
	XI.	154	212	57.743	15.056	18.766	91.565	1.732	11.244	1.190	12.434	
	XII.	153	213	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	10.801	1.141	11.942	
	I.	127	184	58.819	15.137	18.700	92.656	1.732	10.326	1.102	11.428	
	II.	130	184	59.222	15.234	18.737	93.193	1.730	10.935	1.129	12.064	
	III.	137	196	59.698	15.287	18.895	93.880	1.752	10.300	1.042	11.342	
	IV.	134	191	60.095	15.608	18.879	94.582	1.752	10.834	1.117	11.951	
1936.	V.	157	219	60.351	15.703	19.541	95.600	1.755	11.348	1.174	12.522	
	VI.	174	227	60.931	15.855	19.709	96.495	1.765	11.072	1.152	12.224	
	VII.	185	241	61.094	15.957	20.041	97.092	1.772	10.595	1.234	11.829	
	VIII.	198	254	61.138	15.990	20.254	97.382	1.743	9.292	1.218	10.510	
	1935 IX.—1936 VIII. összesen:		1.886	2.571	—	—	—	—	—	127.170	13.675	140.845
	1936.	IX.	182	238	61.663	16.168	20.351	98.182	1.755	9.810	1.209	11.019
		X.	183	242	62.250	16.254	20.375	98.879	1.751	11 014	1.281	12.295
		XI.	155	211	62.742	16.361	19.866	98.969	1.751	11.611	1.332	12.943
XII.		161	220	63.537	16.699	22.218	102.454	1.750	10.796	1.271	12.067	
1937.		I.	140	201	63.951	16.763	22.242	102.956	1)1.758	10.742	1.266	12.008
		II.	135	188	64.393	16.917	22.375	103.685	1.762	11.378	1.311	12.689
		III.	159	218	64.846	17.004	22.510	104.360	1.760	10.440	1.210	11.650
		IV.	154	212	65.100	17.076	22.599	104.775	1.760	11.371	1.337	12.708
	V.	186	244	65.348	17.158	22.798	105.304	2.025	12.007	1.353	13.360	
	VI.	187	246	66.142	17.484	22.822	106.448	2.027	11.772	1.385	13.157	
	VII.	200	262	67.103	17.562	22.411	107.076	2.041	10.867	1.372	12.239	
	VIII.	220	278	67.445	17.678	22.614	107.737	2.053	9.988	1.392	11.380	
1936. IX.—1937. VIII. összesen:		2.062	2.760	—	—	—	—	—	131.796	15.719	147.515	
1936. I.—VIII.		1.242	1.696	—	—	—	—	—	84.702	9.168	93.870	
1937. I.—VIII.		1.381	1.849	—	—	—	—	—	88.565	10.626	99.191	
Összehasonlítások	1937. VIII. havában 1936. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 22	+ 24	+6.307	+1.688	+2.360	+ 10.355	+ 310	+ 696	+ 174	+ 870
		%-ban	+ 11,1	+ 9,4	+ 10,3	+ 10,6	+ 11,7	+ 10,6	+ 17,8	+ 7,5	+ 14,3	+ 8,3
	1936. IX.—1937. VIII. időszakban 1935. IX.—1936. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 176	+ 189	—	—	—	—	—	+4.626	+2.044	+ 6.670
		%-ban	+ 9,3	+ 7,4	—	—	—	—	—	+ 3,6	+ 14,9	+ 4,7
	1937. I.—VIII. időszakban 1936. I.—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 139	+ 153	—	—	—	—	—	+3.863	+1.458	+ 5.321
		%-ban	+ 11,2	+ 9,0	—	—	—	—	—	+ 4,6	+ 15,9	+ 5,7

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

1 Csak az üzemben levő előfizetői állomások.

2) Vagyis táviróhálózatok forgalmával együtt.

I. Forgalom. *)

3. Távbeszélő. 4. Rádió,

Időszak	Köz- pon- tok száma	T á v b e s z é l ő						Rádió				
		Kezdeményezett			Érkezett			Engedélyesek száma				
		távolsági beszélgetések száma ezekben						Buda- pesten	vidé- ken	össz- zesen		
		bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	össz- zesen	a bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	össz- zesen					
Az 1930. évben	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909		
Az 1931. évben	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032		
Az 1932. évben	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976		
Az 1933. évben	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179		
Az 1934. évben	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117		
Az 1935. évben	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907		
1935.	IX.	1.524	116	263	379	109	259	368	120.415	226.481	346.896	
	X.	1.524	114	266	380	108	262	370	120.480	226.490	346.970	
	XI.	1.524	113	246	359	104	241	345	121.055	228.158	349.213	
	XII.	1.524	106	223	329	95	218	313	122.676	230.231	352.907	
1936.	I.	1.524	96	204	300	88	201	289	124.126	233.331	357.457	
	II.	1.531	100	194	294	89	193	282	124.945	234.970	359.915	
	III.	1.531	90	211	301	82	209	291	125.526	235.837	361.363	
	IV.	1.533	100	210	310	92	209	301	125.554	235.654	361.208	
	V.	1.536	96	228	324	89	224	313	125.250	234.783	360.033	
	VI.	1.544	106	241	347	103	236	339	124.725	232.740	357.465	
	VII.	1.549	116	288	404	111	281	392	123.901	231.168	355.069	
	VIII.	1.552	121	296	417	114	291	405	123.486	230.970	354.456	
1935. IX.—1936. VIII. összesen:	—	1.274	2.870	4.144	1.184	2.824	4.008	—	—	—		
1936.	IX.	1.555	120	290	410	116	285	401	123.548	231.048	354.596	
	X.	1.557	120	295	415	113	293	406	124.590	232.464	357.054	
	XI.	1.550	114	262	376	109	259	368	126.230	235.113	361.343	
	XII.	1.550	108	249	357	101	250	351	127.540	237.814	365.354	
1937.	I.	1.550	101	237	338	93	237	330	129.593	241.605	371.198	
	II.	1.550	102	224	326	94	221	315	130.553	243.611	374.164	
	III.	1.551	96	240	336	90	238	328	131.388	244.700	376.083	
	IV.	1.556	107	246	353	98	245	343	131.629	244.940	376.569	
	V.	1.558	110	262	372	104	256	360	131.946	244.617	376.563	
	VI.	1.561	114	276	390	113	273	386	130.785	242.966	373.751	
	VII.	1.559	122	311	433	114	307	421	130.448	241.833	372.281	
	VIII.	1.563	123	325	448	115	318	433	129.734	241.553	371.287	
1936. IX.—1937. VIII. összesen:	—	1.337	3.217	4.554	1.260	3.182	4.442	—	—	—		
1936. I.—VIII.	—	825	1.872	2.697	768	1.844	2.612	—	—	—		
1937. I.—VIII.	—	875	2.121	2.996	821	2.095	2.916	—	—	—		
Összehasonlítások	1937. VIII. havában 1936. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 11	+ 2	+ 29	+ 31	+ 1	+ 27	+ 28	+ 6.248	+ 10.583	+ 16.831
		%-ban	+ 07	+ 17	+ 98	+ 74	+ 09	+ 93	+ 69	+ 51	+ 46	+ 47
	1936 IX.—1937. VIII. időszakban 1935 IX.—1936 VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	—	+ 63	+ 347	+ 410	+ 76	+ 358	+ 434	—	—	—
		%-ban	—	+ 49	+ 121	+ 99	+ 64	+ 127	+ 108	—	—	—
1937. I.—VIII. idő- szakban 1936. I.—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	—	+ 50	+ 249	+ 299	+ 53	+ 251	+ 304	—	—	—	
	%-ban	—	+ 61	+ 133	+ 111	+ 69	+ 136	+ 116	—	—	—	

II. A forgalom munkaegységekben*)

Időszak	Kincstári postahivataloknál:					Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél:								
	Posta	Távíró	Táv- beszélő	Rádió	Összes	Posta	Távíró	Táv- beszélő	Rádió	Összes				
	munkaegységek száma													
	ezrekben					e-rek- ben	o%- ban	ezrekben			e-rek- ben	o%- ban		
Az 1930. évben	186.223	27.761	105.715	5.953	325.652	71.3	98.809	11.325	16.843	3.891	130.868	28.7		
Az 1931. évben	161.075	22.657	103.432	6.494	293.658	72.7	80.932	9.792	15.387	4.234	110.345	27.3		
Az 1932. évben	135.946	17.848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1		
Az 1933. évben	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4		
Az 1934. évben	130.711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7		
Az 1935. évben	132.288	16.663	108.581	7.516	265.048	72.0	74.560	7.130	17.197	4.155	103.042	28.0		
1935.	IX.	10.940	1.540	9.158	627	22.265	71.5	6.354	639	1.552	345	8.890	28.5	
	X.	12.538	1.509	9.372	628	24.047	71.0	7.247	642	1.568	343	9.800	29.0	
	XI.	11.573	1.400	9.901	631	23.505	72.0	6.740	588	1.463	347	9.138	28.0	
	XII.	13.110	1.414	9.485	638	24.647	71.7	7.408	576	1.386	350	9.720	28.3	
1936.	I.	10.727	1.177	9.058	646	21.608	72.3	6.110	503	1.322	355	8.290	27.7	
	II.	11.241	1.215	9.434	650	22.540	73.0	6.185	490	1.303	358	8.336	27.0	
	III.	10.608	1.287	8.977	653	21.525	72.4	5.918	546	1.381	359	8.204	27.6	
	IV.	10.959	1.251	9.420	653	22.285	72.3	6.283	530	1.372	358	8.543	27.7	
	V.	11.267	1.474	9.787	652	23.180	72.6	6.368	585	1.456	356	8.765	27.4	
	VI.	10.248	1.553	9.712	648	22.161	72.6	5.880	636	1.507	353	8.376	27.4	
	VII.	11.415	1.698	9.662	645	23.420	71.4	6.608	712	1.699	349	9.368	28.6	
	VIII.	10.808	1.803	8.958	643	22.212	70.2	6.600	760	1.726	350	9.436	29.8	
1935. IX.—1936. VIII. összesen:		135.434	17.321	112.924	7.714	273.393	71.9	77.701	7.207	17.735	4.223	106.868	28.1	
1936.	IX.	11.643	1.688	9.278	644	23.253	70.6	6.958	679	1.713	349	9.699	29.4	
	X.	13.224	1.696	0.010	649	25.579	70.3	7.960	698	1.782	351	10.791	29.7	
	XI.	11.539	1.449	10.301	657	23.946	71.9	6.810	595	1.601	355	9.361	28.1	
	XII.	14.228	1.531	19.713	664	26.136	70.8	8.253	593	1.568	358	10.772	29.2	
1937.	I.	11.031	1.360	9.580	674	22.645	72.0	6.366	551	1.530	365	8.812	28.0	
	II.	10.880	1.274	9.975	679	22.808	72.6	6.260	517	1.456	369	8.602	27.4	
	III.	11.941	1.493	9.339	682	23.455	71.5	6.784	607	1.565	371	9.327	28.5	
	IV.	11.308	1.456	10.066	685	23.515	72.2	6.544	576	1.575	369	9.064	27.8	
	V.	11.208	1.677	10.506	686	24.077	72.1	6.568	678	1.681	368	9.295	27.9	
	VI.	11.708	1.718	10.473	681	24.580	71.8	6.830	694	1.751	366	2.641	28.2	
	VII.	12.144	1.840	10.042	679	24.705	70.0	7.563	778	1.893	363	10.597	30.0	
	VIII.	11.029	1.981	9.619	677	23.306	69.8	6.898	837	1.967	363	10.065	30.2	
1936. IX.—1937. VIII. összesen:		141.883	19.163	118.902	8.057	288.005	71.3	83.794	7.803	20.082	4.347	116.026	28.7	
1936. I.—VIII.		87.273	11.458	75.008	5.190	178.929	72.1	49.952	4.762	11.766	2.838	69.318	27.9	
1937. I.—VIII.		91.249	12.799	79.600	5.443	189.091	71.5	53.813	5.238	13.418	2.934	75.403	28.5	
Összehasonlítások	1937. VIII. havában	szám- szerűleg	+ 221	+ 178	+ 661	+ 34	+ 1.094	—	+ 298	+ 77	+ 241	+ 13	+ 629	—
	1936. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)	o%-ban	+ 2.0	+ 9.9	+ 7.4	+ 5.3	+ 4.9	—	+ 4.5	+ 10.1	+ 14.0	+ 3.7	+ 6.7	—
	1936. IX. — 1937. VIII. időszakban	szám- szerűleg	+ 6.449	+ 1.842	+ 5.978	+ 343	+ 14.612	—	+ 6.093	+ 596	+ 2.347	+ 124	+ 9.160	—
	1935. IX. — 1936. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	o%-ban	+ 4.8	+ 10.6	+ 5.3	+ 4.4	+ 5.3	—	+ 7.8	+ 8.3	+ 13.2	+ 2.9	+ 8.6	—
	1937. I.—VIII. időszakban, 1936. I.—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	+ 3.976	+ 1.341	+ 4.592	+ 253	+ 10.162	—	+ 3.861	+ 476	+ 1.652	+ 96	+ 6.085	—
		o%-ban	+ 4.6	+ 11.7	+ 6.1	+ 4.9	+ 5.7	—	+ 7.7	+ 16.0	+ 14.0	+ 3.4	+ 8.8	—

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben.*)

Időszak		Összes postai szerveknél:														
		Posta		Távíró		Távbeszélő		Rádió		Összes						
		munkaegységek száma														
		ezrekben		%o-ban		ezrekben		%o-ban		ezrekben		%o-ban				
Az 1930. évben		285.032	62.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520						
Az 1931. évben		242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003						
Az 1932. évben		206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839						
Az 1933. évben		198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054						
Az 1934. évben		202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375						
Az 1935. évben		206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090						
1935.	IX.	17.294	55.5	2.179	7.0	10.710	34.4	972	3.1	31.155						
	X.	19.785	58.4	2.151	6.4	10.940	32.3	971	2.9	33.847						
	XI.	18.313	56.1	1.988	6.1	11.364	34.8	978	3.0	32.643						
	XII.	20.518	59.7	1.990	5.8	10.871	31.6	988	2.9	34.367						
	1936.	I.	16.837	56.3	1.680	5.6	10.380	34.7	1.001	3.4	29.898					
		II.	17.426	56.4	1.705	5.5	10.737	34.8	1.008	3.3	30.876					
		III.	16.526	55.6	1.833	6.2	10.358	34.8	1.012	3.4	29.729					
		IV.	17.242	55.9	1.781	5.8	10.792	35.0	1.011	3.3	30.826					
		V.	17.635	55.2	2.059	6.4	11.243	35.2	1.008	3.2	31.945					
VI.		16.128	52.8	2.189	7.2	11.219	36.7	1.001	3.3	30.537						
VII.		18.023	55.0	2.410	7.4	11.361	34.6	994	3.0	32.788						
VIII.		17.408	55.0	2.563	8.1	10.684	33.8	993	3.1	31.648						
1935. IX.—1936. VIII. összesen:		213.135	56.0	24.528	6.5	130.659	34.4	11.937	3.1	380.259						
1936.	IX.	18.601	56.4	2.367	7.2	10.991	33.4	993	3.0	32.952						
	X.	21.184	58.3	2.394	6.6	11.792	32.4	1.000	2.7	36.370						
	XI.	18.349	55.1	2.044	6.1	11.902	35.7	1.012	3.1	33.307						
	XII.	22.481	60.9	2.124	5.7	11.281	30.6	1.022	2.8	36.908						
	1937.	I.	17.397	55.3	1.911	6.1	11.110	35.3	1.039	3.3	31.457					
		II.	17.140	54.6	1.791	5.7	11.431	36.4	1.048	3.3	31.410					
		III.	18.725	57.1	2.100	6.4	10.904	33.3	1.053	3.2	32.782					
		IV.	17.852	54.8	2.032	6.3	11.641	35.7	1.054	3.2	32.579					
		V.	17.776	53.2	2.355	7.1	12.187	36.6	1.054	3.1	33.372					
VI.		18.538	54.2	2.412	7.0	12.224	35.7	1.047	3.1	34.221						
VII.		19.707	55.8	2.618	7.4	11.935	33.8	1.042	3.0	35.302						
VIII.		17.927	53.7	2.818	8.5	11.586	34.7	1.040	3.1	33.371						
1936. IX—1937. VIII. összesen:		225.677	55.8	26.966	6.7	138.984	34.4	12.404	3.1	404.031						
1936. I.—VIII.		137.225	55.3	16.220	6.5	86.774	35.0	8.028	3.2	248.247						
1937. I.—VIII.		145.062	54.8	18.037	6.8	93.018	35.2	8.377	3.2	264.494						
Összehasonlítások	1937. VIII. havában	szám- szerűleg	+	519	—	+	255	—	+	902	—	+	47	—	+	1.723
	1936. VIII. havához képest több (+) kevesebb (—)		%o-ban	+	3.0	—	+	9.9	—	+	8.4	—	+	4.7	—	+
	1936. IX.—1937. VIII. időszakban	szám- szerűleg	+	12.542	—	+	2.438	—	+	8.325	—	+	467	—	+	23.772
	1935. IX.—1936. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)		%o-ban	+	5.9	—	+	9.9	—	+	6.4	—	+	3.9	—	+
	1937. I.—VIII. időszakban 1936. I.—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	szám- szerűleg	+	7.837	—	+	1.817	—	+	6.244	—	+	349	—	+	16.247
			%o-ban	+	5.7	—	+	11.2	—	+	7.2	—	+	4.3	—	+

*) Az 1936. és 1937. évi adatok ideiglenesek.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időben végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közzétett táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyez-

zük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom az előző év augusztusával szemben 5-4%-kal emelkedett. Az eredmény kedvező, bár abban az esetben, ha a f. évi augusztusi pénzforgalom teljes lett volna, még kedvezőbb eredményről lehetett volna beszámolni.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Amerikai Egyesült Államok.

A newyorki csőposta nemrégén ünnepelte 40 éves fennállását. Ez a csőposta a világ egyéb metropolisainak csőpostáitól főleg a csővezeték nagy átmérőjében különbözik. A csővek ugyanis 61 cm hosszú és 18 cm átmérőjű tokok továbbítására alkalmasak. A tokok a súrlódás csökkentése végett görgőkkel vannak ellátva. Az is érdekes különbség, hogy ez a csőposta nem csupán expressz küldemények továbbítására szolgál, hanem jelentős mértékben az ú. n. I. osztályú közönséges anyag (levelek, levelezőlapok) szállítására is. A csőhálózat a főpostahivatalt köti össze a Manhattan felsziget kézbesítő hivatalaival. A felszigetet majdnem teljesen körbefutja a „Battery“-nek nevezett déli csücsktől a 125. utcáig, a keleti és a nyugati oldal mentén. A felszigetet a brooklyni főpostahivatallal összekötő ág mintegy 5 mérföld hosszú. Ez az ág a Brooklyn hídon, láthatóan fut végig. Tekintélyes vastagsága miatt a szemléiben vízvezetéki cső benyomását kelti. Percenkint 6 csőpostatokot lehet indítani, amelyek 44 láb (13.4 m) másodpercenkénti sebességgel haladnak. Az összes tokok naponta mintegy 150.000 angol mérföldnyi utat tesznek meg. Nemrégiben vettek használatba 1.700 új tokot.

Minden mozgó- és hajóposta, amely Newyorkba szóló anyagot oszt szét, készíti „Tube mail“ (csőposta) feliratú zárlatokat. A csővek átmérője ugyanis kisebb postaszákok szállítását is megengedi. A befutó óceánjárókon készített közvetlen zárlatokat az apró postagözösök még kikötés előtt átveszik és csőpostán a megfelelő kézbesítő hivatalhoz a lehető leggyorsabban továbbítják. A csőposta gyorsasága teszi lehetővé azt a valóban elismerésre méltó teljesítményt, hogy a beérkező

levélpostát Newyork egész területén kézbesítik, mielőtt még az ugyanazzal a hajóval érkező utasok partra szálltak volna.

Legújabbán a csőpostának egyéb feladatait is szánnak.

Aki elsőízben lép egy amerikai felhőkarcoló épületébe, egész sereg érdekes fel-fedezést tehet. Ezek az épületóriások igen sok nagy cégnek adnak szállást és így, különösen az üzleti órák alatt egész községre való ember tartózkodik az épületekben. Rendkívül fontos tehát, hogy az óriási üzleti postaforgalom megfelelő műszaki megoldással, simán bonyolódjék le. Az ilyen felhőkarcoló óriási halljába való belépésnél többek között megragadja a figyelmet egy kivilágított üvegablak, amely mögött szüntelenül papírdarabok libegnek alá a magasból. Az érdeklődő azután megtudhatja, hogy az aláhulló papírok tulajdonképpen levelek és levelezőlapok, a kivilágított ablak pedig az ú. n. levélakna nyílását fedi el.

Minden emeleten van ilyen aknanyílás. A továbbításra szánt küldeményt a nyíláson át egyszerűen le kell dobni. A lezuhló levelek alul levélszekrénybe gyűlnek, amelyet az időnkint megjelenő postaalkalmazott rendszeresen kiürít. Az üzleti órák vége előtt, amikor a cégek napi postájukat készítik, az üvegablakok mögött állandóan hullanak a küldemények és a gyűjtőküldönc állandóan útban van a hivatal és a felhőkarcoló között. Ez a rendszer régi, sőt sok helyen már el is avult. Évek folyamán az üzletházak egyre magasabbak lettek és egyre több iroda, cég talált bennük helyet, ennek folytán a forgalom is folyton emelkedett. Az aknába dobott küldemények a nagy sebesség miatt az ütődéstől, súrlódástól sokszor megsérültek, sőt a dörzsölődés következtében öngyulladás is előfordult. Ezeket a bajokon csak részben segítette az a megoldás, hogy az aknába az egyes emeleten

akadályokat szereltek fel, amelyek a le- hulló küldemények útját szakaszokra osz- tották s így a sebességet csökkentették.

A nagy üzletházak egyre emelkedő le- véltömegének gyűjtése a postának is mindig nagyobb gondot okoz. Ezeknek a gondoknak legalább részben való csökken- tése végett, most a felhőkarcolókat is be akarják kapcsolni a csőpostahálózatba. A házak pincéiben akarnak csőpostaállomá- sokat létesíteni, innen azután a házban összegyűlt levélanyagot a kézbesítőhivata- lokba röptenék. De az új csőpostaállomá- sokat a kézbesítés terén is hasznosítá- nák: a terv szerint az illető házakban szé- kelő cégeknek szóló levélanyagot a kéz- besítő hivatalok csőpostán továbbítanák a felhőkarcolók pincéibe, ahonnan azután a házi csőhálózat segítségével történnék a kézbesítés. A megvalósításnak természet- sen előfeltétele, hogy minden számításba jövő épület megfelelő saját csőpostaberen- dezést kapjon.

A távolabbi tervek közül nem érdeke- len az az elgondolás, amely szerint az üzleti világ küldeményeit a csőpostahálózat fokozott felhasználásával a feladótól a címzetthez közvetlenül, tehát az irányító, illetőleg szétosztó postahivatal közbenjette nélkül juttatnák el.

Az újabb felhőkarcolók már mind ren- delkeznek saját csőpostaberendezéssel, amelyek rendszeren egyes nagy magáncégek használatában állanak. A legnagyobb és legmodernebb ilyenemű berendezés cz- időszerint a New York Life Insurance Co. nevű biztosítótársaságé a Madison Ave- nue-n. Ez a berendezés a társaság külön- böző osztályai közötti ügyiratforgalom le- bonyolítására szolgál. (D. Pztg. 1937:18.)

Lichtenstein.

Uj postaépületet avattak és postamú- zeumot nyitottak meg Lichtenstein fővá- rosában, Vaduzban. Az erre az alkalomra kibocsátott postabélyegek megszerzéséért a közönség óriási tolongás közben valóság- os ökölharcot vívott. Az 1 frank névér- tékű sorozat hivatalos eladási ára 2 frank volt. Reggel 8 órakor, amikor az árusítást megkezdtek, a hivatal előcsarnoka már zsúfolásig volt vásárolni szándékozókkal. Minthogy fejenként csak 2 sorozatot le- hetett kiadni, a legtöbb vásárló legalább kétszer állott az eladással foglalkozó tiszt- viselő elé: először kalappal, aztán kalap nélkül. A tolongás egyre növekedett, úgy hogy déltájban a rendőrség kénytelen volt erőlyesen közbelépni. Minthogy a befelé törekvők a kijáratot teljesen elzár- ták, azok, akik a terembe szorultak, kénytelenek voltak az ablakokon át tá-

vozni. A postahivatal előtt azután megkez- dődött a bélyegbörze: gyermekek és fel- nőttek, férfiak és nők árulták és vásárol- ták a nagynehezen, sok tolongás árán mindenféle csellel és fortélyal megszerzett sorozatokat, amiknek ára a szabad forga- lomban 3-5 frank között mozgott. (D. Pz. 1937:18.)

Németország.

Holstein közepén, a vadregényes fek- vésű Eutin városka mellett, az erdőben áll egy messze kiemelkedő, óriási tölgyta, amely a birodalmi postával már réges- régen, mint egész sereg levél címzettje, szoros kapcsolatban áll. A kézbesítő majd mindennap megjelenik a fánál, felkúszik a hozzátámasztott létrán és a lombkoro- na alatti odu nyílásában elhelyezi az egész birodalom területéről, sőt nem ritkán külföldről érkezett küldeményeket.

A posta és a vén tölgyfa különös kap- csolatának eredete régi legendákban le- lehető fel. Az egyik ilyen legenda szerint hajdan a vidék a vendek földje volt. A vendek fiatal hercege azonban menekülni volt kénytelen a hódító dánok elől és minthogy menekülésének útját elvágták, a már akkor is hatalmas, szentnek tartott tölgyhöz futott, üldözői azonban nem tisztelték a fa azilumjogát, hanem elfogták a fiatal herceget és a tölgyhöz kötözték, zsákmányul vetve az erdei vadaknak.

A herceget azonban megmentette egy szép fiatal lány, akit a herceg hálából fe- leségül vett, a hódítókat elűzte és sokáig békésen uralkodott.

A másik rege újabb keletű, de nem kevésbé romantikus. Eszerint a gazdag földbirtokoslány megszerette a szegény erdészlegényt, a zord atya azonban — természetesen — hallani sem akart a házasa- gról, sőt megtiltotta leányának, hogy szerelmesével találkozzék. A szerelem azonban találekony: a szerelmesek levele- zés útján tartották fenn az érintkezést és leírt vallomásaikat a vén tölgyfára bízták, annak odvába rejtve levelüket. A zord atya szíve az idők multával meglágyult és a szerelmesek egymáséi lettek.

Igy került a tölgyfa lassankint házasa- gközvetítő hírébe és minthogy „szolgá- latait” egyre többen és mind távolabbi vi- dékekről vették igénybe, igen gyakran a postára adott levél útján, a birodalmi posta kénytelen volt alkalmazkodni és a különös címzettnek már jó idő óta rende- sen kézbesít.

A dolognak érdekessége, hogy az ügy- nevezett „Völegénytölgy” már számos tar- tós és boldog házasságot hozott létre, leg- alább is erről tanuskodik az a számos fa-

ragott páros szív, amit a hálás házaspár akkor szoktak a tölgy kérgébe vagy az alatta elhelyezett padokba vésní, amikor hálából együtt elzarándokolnak a vén házasságközvetítőhöz. (D. Pz. 1937:18.)

A fiókberlet népszerűsítése útján óhajt újabb megtakarításokat elérni a német posta. Amíg nálunk a meglévő berendezésnek megfelelően záros vagy nyitott fiókot bocsát a posta a fiókberlők rendelkezésére, addig Németországban olyan helyeken is lehet kérni a nyitott fiók útján való kézbesítést, ahol záros fiók bérelhető. Lényeges különbség az is, hogy míg Budapesten havi 2.80 P, vidéki kincstári hivatalok székhelyén 2 P, a többi postamesterségeknél 1.60 P a záros fiók havi díja és a nem zárható fiókért is havi 1.20 P-t kell fizetni, addig Németországban az egységes méretű (14×11×36 cm) záros fiók bérlete csak 75 pfennigbe, a nagyobb méretű (14×22.25×36 cm) pedig 1 márkába kerül havonta a birodalom egész területén; a küldeményeknek a hivatalban való átvételéért — ami nálunk kb. megfelelő a nyitott fiókberletnek — semmiféle díjat nem szednek.

A záros fiókberlet népszerűsítésére szolgál az olcsóságon kívül még az az intézkedés, amely lehetővé teszi a küldeményeknek a szolgálati időn túl történő elvitelét. Ugyanebből a célból, ha a jelentkező fiókberlők száma a gazdaságosságát biztosítja, záros fiókokat szerelnek fel a kézbesítéssel egyébként nem foglalkozó postahivatalokban, sőt egyéb, erre alkalmas középületekben is.

Aki küldeményeit a postáról rendszeresen elvinni vagy elvitetni óhajtja, annak az erre vonatkozó kívánságát a díjtalanul rendelkezésére bocsátott nyomtatványon kell bejelentenie a lakására illetékes kézbesítő postahivatalnál. Ha a kérelem a házastárs vagy nagykorú gyermekek küldeményeire is vonatkozik, akkor az illetők a nyomtatványt szintén aláírják.

A kérelem vonatkozhatik minden fajta postai küldeményre, vagy csak a küldeményeknek bizonyos, meghatározott fajaira. Az előírttól eltérő csoportosítás — a magyar üzletszabályzat megfelelő rendelkezéséhez hasonlóan — nincs megengedve.

Előzetes írásbeli kérelem nélkül csak egyes, kivételes esetekben lehet küldeményeket a postahivatalban átvenni. Ilyenkor, még közönséges küldemény esetében is, a személyazonosságot mindig igazolni kell, hacsak az átvevőt a kézbesítő alkalmazott személyesen nem ismeri.

A küldemények kiadása a kézbesítő postahivatalokban, a szolgálati idő alatt történik. A küldeményekért jelentkező egyénnek az átvételi jogosultságát a pos-

taalkalmazott vizsgálhatja ugyan, de ez csak akkor kötelessége, ha az illető átvételi jogosultságát alaposan kétségbe lehet vonni. A címzett külön kívánságára azonban a kézbesítőhivatal az átvételi jogosultságot minden esetben megvizsgálja.

Kérheti a címzett a küldőcímének átadott érték- és ajánlott küldeményeknek, valamint csomagoknak jegyzékbe foglalását; ezért a szolgáltatásért havonta 1.50 márkát kell fizetni. Az ilyen kívánság teljesítéséből azonban nem háramlik a postára a törvényben megállapított túlmennyel felelőség.

Könyvelt küldeményről csupán a megfelelő kézbesítőokiratot adják át a küldőcímnek. Magát a küldeményt annak adják át, illetőleg a pénzt annak fizetik ki, aki a megfelelően nyugtázott kézbesítési okirattal jelentkezik. Az aláírás vagy az esetleges bélyegzőlenyomat valódiságát az eljáró postaalkalmazottnak nem kell vizsgálnia.

Zárható fiók bérlésére vonatkozó szándékok ugyancsak írásban kell bejelenteni. A bérleti díjat legalább egy évig fizetni kell, ezen túl negyedéves felmondási idő van megállapítva. Ez az intézkedés, bár kétségtelenül állandó, egyenletes bevételt biztosít, a rendszert bizonyos fokig merevvé teszi. Nálunk tudvalevően a bérleti viszony mindkét részről, bármikor megszüntethető.

Érdekes, hogy ha a fiókberlő a fiókban elhelyezett küldemények fokozott biztonságára érdekében szükségesnek tartja, jogosult az általa bérelt fiókot saját költségén külön betétkazettával ellátni.

Könyvelt, valamint terjedelmük miatt a fiókban el nem helyezhető, továbbá utánvételes, portós küldeményekről csak a megfelelő kézbesítő okiratot, illetőleg értesítőt teszik a fiókba.

A záros fiók kiürítője minden esetben köteles a fiókban talált küldeményeket gondosan átnézni és az esetleg tévesen besorozottakat nyomban visszaadni, illetőleg az e célra szolgáló gyűjtőszekrényben elhelyezni. Ezen a téren a postahivatal által észlelt mulasztás ismétlődés esetén a fiókberlők közül való kizárást vonja maga után.

Háznál kézbesíti a német posta a fiókra címzett vagy a hivatalból elviendő küldeményeket — a magyar üzleti szabályzat rendelkezéseihez hasonlóan — a következő esetekben: ha a feladó expressz vagy tértivevényvel való kézbesítést kőtött ki, továbbá postai megbízások és olyan küldemények esetén, amiknek a címzett saját kezébe való kézbesítését kérte a feladó és ezt a kívánságot az üzleti szabályzat rendelkezései szerint figyelembe kell

venni, végül, ha az élő állat tartalmú küldeményt a címzett a beérkezést követő 24 óra alatt nem viteti el. (V. N. 193:33.)
Ifj. Kovács J. dr.

TAVIRÓ.

Cseh-Szlovákország.

Disztáviratszolgálat. A csehszlovák táviróigazgatás három évvel ezelőtt rendszeresítette a disztávirat-szolgálatot. A három év eredménye kielégítő és a jövőre nézve biztató, mert 1937 április hó 30-ig bezárólag 749.099 drb disztáviratot adtak fel, ami 249.699 évi átlagnak felel meg. Jelenleg hatféle díszes úrlap van forgalomban, az igazgatás azonban, hogy e szolgálat fejlődését elősegítse, a díszes úrlapok számát f. év ősszén 12-re szándékszik felemelni. (Journ. Tél, 1937:6.)

TÁVBESZÉLŐ.

Anglia.

Egyshillinges távbeszélgetések. Az angol igazgatás által már korábban rendszeresített egyshillinges távbeszélgetések állandó közkedveltségnek örvendenek. E beszélgetések lényege az, hogy éjjel bármilyen távolságra 1 Shilling beszélgetési díjért lehet távolsági beszélgetést folytatni. E beszélgetések forgalma különösen bankszünnepokon emelkedett. E napokon a londoni távbeszélőközpontnál bejelentett egyshillinges beszélgetések száma minden éjjel eléri a 8000-et, sőt a karácsony előtti legerősebb estén a 11.000-et is. Természetesen, hogy az egyshillinges beszélgetések az összforgalom alakulására is kedvező hatást gyakorolnak, s nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a Londonból kiindult távbeszélgetések száma az 1935. évi 5.761.000-el szemben 1936-ban 6.955.000-re emelkedett, ami 21%-os forgalomemelkedésnek felel meg. Ebben az 1936. évi forgalmi eredményben az egyshillinges távbeszélgetések 2.138.000 beszélgetéssel szerepelnek. (Eur. F. d. 1937:46.)

Franciaország.

Távbeszélődíjak leszállítása a távbeszélőhálózat-csoportokban. Franciaországban a sok apró helyi hálózat rányomta sajátos bélyegét Franciaország egész távbeszélő hálózatára. A távbeszélő hálózat jelenleg 27.346 helyi hálózatra tagozódik, amelybe 38.000 község van bekapcsolva. A francia helyi hálózatok nagy számával szemben Németországnak 6.991, Angliának pedig csak 5.530 helyi hálózata van. A távbeszélő hálózat ily nagyszámú helyi hálózatra való tagozódásának bár előnye is van, de annál nagyobb a hátránya. Előnye az, hogy minél kisebb a helyi hálózat tér-

beli kiterjedése, annál rövidebb csatlakozó áramkörökre van szükség. Ezzel szemben hátránya, hogy a helyi hálózatok számával egyenes arányban nő a távbeszélő összeköttetések létesítésére fordított munka s a folytonos szolgálat berendezése megsokszorozítja az üzemi kiadásokat; viszont az üzemi kiadásoknak a szolgálati idő korlátozása útján való csökkentése, a műszaki berendezések és az áramkörök gazdaságos kihasználása szempontjából egyáltalán nem előnyös. A korlátozott szolgálatnak lehet tulajdonítani azt, hogy Franciaország kisebb községeiben a távbeszélő nem fejlődött kielégítően, mivel az ily módon csak korlátozott és e mellett drága (helyközi beszélgetési díj) távbeszélő szolgálat az előfizetőket nem elégíti ki. Ezt igazolja az a tény, hogy míg Franciaországban az 50.000 lakost meghaladó városok távbeszélő sűrűsége sokkal több, mint Németországban és Angliában, addig az 50.000-nél kevesebb lakosú francia városok és községek távbeszélő sűrűsége mélyen alatta marad az azonos lakosú német és angol városok távbeszélő sűrűségének. Az 50.000 lakost meghaladó városokban 100 lakosra ugyanis

Franciaországban	8.51
Németországban	7.12
Angliában	6.59

távbeszélő állomás esik. Ezzel szemben az 50.000-nél kevesebb városokban

Franciaországban	1.92
Németországban	2.69
Angliában	3.33

távbeszélő állomás van 100 lakosonként.

A francia igazgatás e kedvezőtlen körülmény megszüntetése végett, a megfelelő helyi hálózatokból automata központokkal most hálózatszoportokat alakít. Hogy az ily módon átalakított távbeszélő hálózatok jövedelmét emelje, az igazgatás megkísérli, hogy jelentékeny díjleszállítással az előfizetőket a távbeszélő erősebb igénybevételére ösztönözze, s ezáltal a kis hálózatok előfizetőinek kedvezőtlen helyzetét is megjavítsa. A hálózatszoportok létesítésével a díjmegállapítás szempontjából természetesen már többé nem a helyi hálózatok, hanem az egyes hálózatszoportok jönnek tekintetbe. A terv szerint a 2000 távbeszélő előfizetőt számláló városok hálózata egymagában is hálózatszoportnak fog számítani. A tervezett díjleszállítás lényegileg abból áll, hogy a jelenlegi helyi beszélgetési díjat (0,50 fr) többé már nem a helyi hálózatok, hanem az egyes hálózatszoportok keretén belül folytatott beszélgetéseknél fogják alkalmazni. Megszűnik tehát az a kedvezőtlen helyzet, hogy az egyes hálózatszoportokba foglalt helyi hálózatok egymásközt csak távolsági díjsza-

bás alapján válhattak beszélgetést. E díjleszállításon felül a különböző kerületekben fekvő hálózatesoport-gócpontok közt folytatott beszélgetések díjait is leszállította a francia igazgatás, még pedig a 100—300 km, 300—500 km és 500 km-en felüli távolságnál az eddigi 5, 11 és 15 frankról 3, 9 és 13 frankra.

A francia igazgatás ezekkel az intézkedésekkel mindenestre csak akkor fogja megtalálni számítását, ha azok jelentékeny forgalomemelkedést fognak eredményezni. (Eur. F. d. 1937:46.)

Forgalmi könnyítés a francia távbeszélő szolgálatban. Érdekes újítást vezetett be a francia igazgatás a Páris és Páris elővárosai közti távbeszélő forgalomban. Mindazok a helyi díjszabás körzetén kívül eső páris környéki városok előfizetői, akik súlyt helyeznek arra, hogy velük Párisból helyi díjszabás mellett folytathassanak távbeszélgetést, az illetékes postahivatalnál kötelezettséget vállalnak arra, hogy a helyi díjszabás és az esedékes távolsági díjszabás közti díjkülönbözetet megfizetik. Ebben az esetben a Párisból velük folytatott beszélgetések hívója, csak a helyi beszélgetési díjat köteles megfizetni, a helyi díj és a távolsági díj közti különbözetet pedig a páris környéki hívott előfizető számlájára írják. Az ilyen beszélgetéseket a párisi távbeszélő központban külön munkahelyre irányítják s e munkahelynek a kezelője a beszélgetéseket előjegyzi és intézkedik azoknak az említett módon való elszámolása iránt. (Eur. F. d. 1937:46.)

Az automata távbeszélő rendszer térhódítása a világtávbeszélő hálózatban. Az egész földkerekségen üzemben levő kerekben 35 millió távbeszélő állomás közül 1936. január 1-én 16.7 millió, vagyis 48% automata üzemre volt berendezve. Számszerűen a legtöbb automata rendszerű távbeszélő állomás az Amerikai Egyesült Államokban van, (7,275.000), a második a sorrendben Németország 2,775.000, azután Anglia és Írország 1,175.125 automata rendszerű távbeszélő állomással. Más a sorrend, ha az egyes országok automata rendszerű távbeszélő állomásait össztávbeszélő állomásuk számához viszonyítva vesszük figyelembe. E szerint az automata rendszerű távbeszélő állomások arányszáma a legnagyobb Görögországban (91%), ezt követi Kuba 87%-kal, majd Németország és Paraguay 85—85%-kal, Olaszország 84%-kal, Mexikó 81%-kal, Ausztria 75%-kal, Hawai 74%-kal, Magyarország 72%-kal, Svájc, Németalföld, Spanyolország és Argentína 67—67%-kal, Belgium, Lengyelország, Venezuela és Fülöpzigetek 66—66%-kal, Angliában az automata rendszerű távbeszélő állomások arányszáma 45%,

Franciaországban és Kanadában 43—43% és az Amerikai Egyesült Államokban 42%.

Érdekes áttekintést nyújt az automata rendszerű távbeszélő üzemnek a világ különböző országaiban való elterjedtségéről az alábbi összeállítás:

	Az automata rendszerű távbeszélő állomások száma	Az automata rendszerű távbeszélő állomások arányszáma %
Európa:		
Németország	2,775.000	85
Anglia és Írország	1,175.125	45
Olaszország	459.000	84
Franciaország	616.432	43
Svájc	269.000	67
Németalföld	244.410	67
Belgium	224.000	66
Spanyolország	227.869	67
Svédország	207.014	32
Ausztria	205.000	75
Oroszország	171.622	20
Lengyelország	152.617	66
Magyarország	95.081	72
Norvégia	93.763	46
Cseh-Szlovákország	92.184	48
Dánia	73.473	19
Finnország	44.849	30
Románia	31.134	49
Portugália	30.000	53
Görögország	29.600	91
Jugoszlávia	27.382	56
Lettország	26.349	38
Ir szabad állam	16.020	44
Bulgária	—	—
Többi ország	52.462	51
Összesen:	7,339.386	58
Északamerika:		
Egyesült Államok	7,275.000	42
Kanada	522.000	43
Mexikó	92.371	81
Kuba	34.317	87
Középamerika	7.000	27
Puerto Rico	—	—
Amerika többi országa	6.405	50
Nyugatindia (kivéve Kuba)	9.785	42
Összesen:	7,946.878	42
Délamerika:		
Argentína	220.000	67
Brazília	84.982	43
Chile	34.771	63
Uruguay	17.000	52
Venezuela	13.000	66
Kolumbia	6.955	19
Peru	6.488	29
Paraguay	2.536	85
Bolivia	426	18
Ekuador	—	—
Többi ország	140	5
Összesen:	386.298	55

	Az automata rendszerű távbeszélő állomások száma	Az automata rendszerű távbeszélő állomások arányszáma %
Ázsia:		
Japán	322.774	29
Kína	105.000	62
Brit-India	32.000	46
Többi ország	83.359	36
Összesen:	543.133	34
Afrika:		
Délafrikai Egy. Államok	68.000	45
Egyiptom	34.267	65
Többi ország	29.476	30
Összesen:	131.743	44
Oceánia:		
Ausztrália	230.931	43
Uj-Zéland	90.540	54
Hawai	18.966	74
Fülöp-szigetek	17.874	66
Németalföldi India	—	—
Többi ország	452	11
Összesen:	358.763	45
Egészben:	16,706.201	48

Románia:

1936. december 31-én volt hat éve annak, hogy a román távbeszélőszolgálat társasági kezelésbe ment át. A román távbeszélő társaság az eltelt hat évben a szolgálat fejlesztése terén kielégítő eredményt ért el. Csak az 1936. évet tekintve, a távbeszélő előfizetők száma 7.592-vel emelkedett. Az ugyancsak 1936-ban létesített távbeszélő áramkörök hossza 7.950 km-t tett

ki s ezzel az egész román távbeszélőhálózat hossza 105.220 km-re emelkedett. Az 1936-ban váltott távbeszélgetések száma összesen 5.977.814 volt, az 1935. évi 5.242.789 beszélgetéssel szemben. A nemzetközi távbeszélgetések száma az 1935. évi 323.023 beszélgetésről 1936-ban 349.692-re emelkedett, ami 8.03%-os emelkedésnek felel meg. A távolsági távbeszélgetések száma is 14.1%-kal növekedett. A társaság tiszta jövedelme 192.793.571 leit tett ki. (Le Relais 1937:82.)

VEGYES.

Görögország, Románia, Cseh-Szlovákország, Törökország és Jugoszlávia együttműködése táviró-, távbeszélő- és rádió ügyekben, 1936. október 12-én a balkán-egységben (entente) tömörült országok (Görögország, Románia, Törökország és Jugoszlávia) posta- és táviró igazgatásai és Cseh-Szlovákország Bukarestben külön egyezményt kötöttek, amely a távközlési szolgálatra vonatkozó ügyekben az 5 ország együttműködését igyekszik biztosítani. Mind az öt ország posta- és táviró igazgatása kötelezte magát arra, hogy kölcsönös táviró- és távbeszélő forgalmukban a díjakat le fogják szállítani. A külön egyezmény a rádióműsorszóró szolgálatra nézve is tartalmaz irányelveket. A rádióműsorszóró szolgálatnak nemzetközi szempontból jelentős műszaki kérdéseit e célra kiküldött műszaki bizottság fogja felülvizsgálni. A külön egyezmény 1937. március 1-én lépett életbe. (Eur. F. d. 1937:46.)

Dr. Kende Félix.

BÉLYEGHÍREK.

Timbrenouvelles.

A Szent István Év tartamára az 1938 év elején, a jelenlegi filléres értékjelzésű arcképes bélyegek helyett ugyancsak (14 értékből álló, (1, 2, 4, 5, 6, 10, 16, 20; 25; 30, 32, 40, 50 és 70 filléres) első, szent királyunkra vonatkozó ábrázolásokkal s a jelenlegi pengős értékjelzésű bélyegek nagyságában készülő, új bélyegsorozat fog megjelenni. A bélyegek tervrajzait szűkebbkörű, meghívásos pályázat útján szerezte be a posta. A pályázatra felhívott művészek által benyújtott 30 drb pályamű közül a bíráló bizottság 5 drb-ot díjazásra talált érdemesnek, 6 drb-ot pedig megvásárlásra ajánlott. Az 5 díjazott mű, valamint a megvásárolt művek közül 1 drb Légrády

Sándor iparművésznek, több kiadott bélyegek nagy része rajzolójának és részben tervezőjének pályaműve volt. A döntés ezeknek a pályaműveknek bélyegkép-ként való alkalmazása mellett történt. A további tárgyalások folyamán ugyancsak Légrády kapott megbízást arra, hogy a Patrona Hungariae-t és a Szent Koronát ábrázoló bélyegképek tervezetét is a sorozathoz illeszkedően készítse el. Az így rendelkezésre álló 8 drb bélyegkép felhasználásával a sorozat következő ábrázolásokkal készül: az 1 és 10 f-es bélyegek az Asztrik jelenetét, (Asztrik apát átvészi a koronát a pápától), a 2 és 16 f-esek a templomalapító Szent Istvánt, a 4 és 20 f-esek a tró-

non ülő Szent Istvánt, az 5 és 25 f-esek Szent Gellértet, amint Szent Imrét Szent István jelenlétében oktatja, a 6 és 30 f-esek a Szent Korona felajánlását, a 32 és 50 f-esek Szent Istvánt térdképbén, a 40 f-es Patrona Hungariae-t, a 70 f-es pedig a Szent Koronát fogja ábrázolni.

A 32, 40, 50 és 70 filléres bélyegek valószínűleg kétszínnyomással készülnek.

A XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus — mint ismeretes — a jövő év május 25—29 napján Budapesten lesz. Erre az alkalomra a m. kir. posta a kongresszus rendező bizottságának kérésére és e bizottság céljaira szolgáló 100%-os felárral, 6, 10, 16, 20, 32, 40 és 50 filléres értékekből, tehát 7 drb-ból álló 100.000 sorozatot fog — az eddigi tervek szerint — blokk-alakban kiadni. Rendes alakban csupán a 16 és 20 filléres bélyegek kerülnek a blokkban foglalt mennyiségen felül 200.000 drb-os példányszámmal és szintén 100%-os felárral kiadásra.

A 6 f-es érték Szent István királyt, a 10 f-es Szent Imre herceget, a 16 f-es Szent László királyt, a 20 f-es az Eucharisziát, a 32 f-es Szent Erzsébetet, a 40 f-es Szent Mór püspököt, az 50 f-es pedig Boldog Margitot ábrázoló képpel kerül kiadásra.

A bélyegek tervrajzaira 11 művész részére kiírt szűkebbkörű pályázat határideje folyó évi szeptember 9-én járt le. 9 művésztől összesen 71 pályamű érkezett be, amennyiben egy művész két teljes sorozatot, egy pedig az Eucharisztia ábrázolására 2 tervrajzot készített.

A pályázat eredményéről a legközelebbi számban számolunk be.

Szent István király halálának 900-ik évfordulója idején az 1938 év augusztusában rendezendő nagyszabású nemzeti ünnepségekkel kapcsolatban, az ünnepségek rendezési költségeire szolgáló 100%-os felárral s minden valószínűség szerint az eucharisztikus sorozatával egyező értékekkel egy további emlékbélyegsorozat kiadásának előkészítő munkálatai folyamatban vannak.

Argentína 1935-ben kiadott egy térkép bélyeget, mely számos bonyodalomra szolgáltatott okot. Elsősorban Anglia tiltakozott, mert a térkép az angol koronagyarmatot képező Falkland-szigeteket argentinai birtoknak tüntette fel. Majd utóbb Chile is protestált, mivel a Tűzföld egy része hozzá és nem Argentínához tartozik. Argentína ebben az évben a vitás bélyeget átrajzolva újból kiadta és ezúttal Chile óhajának eleget tett, de Angliával szemben továbbra sem engedett a Falkland-

szigeteket illetőleg. (Bélyegyűjtő, 1937. évi 9. számából.)

Az Egyesült Államokban érdekes bélyeg jelent meg augusztus folyamán, az ú. n. Dare bélyeg: Virginia Dare volt állítólag az első fehérbőrű gyermek, aki az Egyesült Államok földjén látott napvilágot. Virginia Dare angol gyarmatos szülőktől származott. (Bélyegyűjtő, 1937. évi 9. számából.)

Dr. Merza Gyula.

Könyvszemle.

Bibliographie.

Rádió zavarelhárítás. Irta: Ránky Béla okl. gépészmérnök, m. kir. postasegédmérnök. Kiadja a Műegyetemi Rádió Club Irodalmi Bizottsága, Kb. 120 oldal. 100 ábra. Előfizetési ára 240 P. Megjelenés után 3.— P.

A rádiótechnika legégetőbb kérdése a vételi zavarok megszüntetése. Ugyszólván minden állam törvényekkel, rendeletekkel igyekszik a zavaró berendezések tulajdonosait a zavarok megszüntetésére kötelezni, hogy ezáltal rádióelőfizetőinek kifogástalan vételi lehetőséget biztosítson, mentesítse a hallgatókat a sok bosszankodástól. Magyarországon a 104.912/5—X—1934. K. M. számú rendelet a zavaró berendezések tulajdonosai számára kötelezővé teszi a zavarelhárítást.

A rádiózavarok túlnyomó többségét ma már vagy teljesen meg lehet szüntetni, vagy legalább is annyira csökkenteni, hogy a műsorhallgatást nem teszik élvezhetetlenné. Sőt, ha a zavarokat nem is küszöbölik ki keletkezésük helyén, még mindig van mód arra, hogy a készüléktől távolartsuk azokat.

Az államnak, iparnak, kereskedelemnek, de főképen a rádióhallgatóknak elsőrendű érdeke, hogy a vételi zavarok minél kisebb mértékre csökkenjenek.

Ezek a szempontok készítették a Műegyetemi Rádió Clubot arra, hogy ez év januárjában pályázatot hirdessen egy rádió-zavarokkal foglalkozó könyv megírására. A pályázatot Ránky Béla m. kir. posta segédmérnök „I millivolt” jelige alatt benyújtott munkája nyerte. Ezt a könyvet a Műegyetemi Rádió Club „Rádió zavarelhárítás” címmel nyomtatásban közzéteszi. A szerzőt munkája megírásában az a cél vezette, hogy az olvasó kezébe olyan könyvet adjon, amely a szakember számára röviden minden e tárgykörbe vágó kér-

dést összefoglaljon, amellet a művelt, de nem szakképzett rádióhallgatók előtt a rádiózavarok keletkezését, felkutatását és elhárítását részletesen megvilágosítsa. A szerző hosszú éveken át szerzett gyakorlati tapasztalatai szolgáltatnak biztosítékot arra, hogy a könyv tényleg részletes, használható munka lesz, nélkülözhetetlen segítőtársa minden szakembernek, amatőrnek és rádióhallgatónak.

Magyar rádiókönyv kinyomtatása nagy anyagi nehézségekbe ütközik, mert a kereslet csekély. Ennek ellenére a könyv árát igyekeztünk a lehetőség keretein belül a legkisebb összegben megállapítani. Az alacsony árat azonban csak úgy tudjuk biztosítani, ha a könyvet a kereslet kielégítéséhez éppen szükséges példányszámban nyomtatjuk ki. Ez készített bennünket arra, hogy a könyvet előjegyzés, illetőleg előfizetés útján bocsássuk útjára. Az előfizetők számára természetesen még olcsóbb árat biztosítottunk.

A könyv rövid tartalma:

A vevőberendezés hibái:

I. Antenna, földvezeték hibái és megszüntetésük.

II. Vevőkészülék és áramellátás hibái és megszüntetésük.

Külső zavarok.

I. Légköri és a hullámok terjedésével összefüggő zavarok.

1. Légköri kisülések által okozott zavarok.

2. Légköri töltések eredményeként jelentkező zavarok.

3. Közeli fading.

4. Távoli fading.

II. Más adóállomások zavarnak.

1. Lebegés.

2. Keresztmoduláció.

3. Luxemburg-hatás.

4. Aperiodikus befolyásolás.

III. Más vevőkészülékkel okozott zavarok

1. Füttyülés.

2. Torzítás.

3. Hangerő-ingadozás.

4. Bűgás.

IV. Erősáramú berendezések által okozott zavarok.

1. A vétel zavartatása.

2. Rádiózavarok keletkezése.

3. Zavarok terjedése.

4. Zavarok feszültsége.

5. A zavarcsökkentés módjai.

A) Az adó teljesítményének növelése.

B) A vevőantenna hatásos magasságának emelése.

C) A zavarátviteli százalék csökkentése. Vevőkészülék csatolásmentesítése. (Hálózati szűrés, készülék-árnycólas.) Antennák csatolásmentesítése. (Antennák szerelése, árnyékolt antennalevezetések, közös antennák.) Földvezetékek csatolásmentesítése.

D) A zavarszűrés.

Zavarkeresés, Zavarkereső készülékek. Zavarok mérése. A zavarszűrés elmélete. — Zavarok terjedésének csökkentése a zavaró jelenség befolyásolása nélkül. (Zavarszűrés kondenzátorral, Zavarcsökkentés a berendezés kapcsolásának módosításával. Zavarszűrés fojtótekercecsekkel, Zavarszűrés kondenzátorokkal és fojtótekercecsekkel.) Zavarok csökkentése azok létrejöttének befolyásolásával. Zavarok sugárzásának megakadályozása.

6. Okszerű zavarelhárítás.

7. Erősáramú zavarok osztályozása.

A) Hibás elektromos berendezések zavarelhárítása.

Elektromos hálózatok szigetelési hibái. Elektromos hálózatok kötésihibái. Elektromos berendezések szigetelési hibái. Elektromos berendezések kötésihibái.

B) Forgó elektromos gépek zavarelhárítása. A használatosabb forgó elektromos gépek. A zavaró hang szerinti csoportosítás.

Soros motorok zavarszűrése. Mellékáramkörű motorok zavarszűrése. Váltóáramú repulziós motorok zavarszűrése. Háromfázisú soros és kompenzált motorok zavarszűrése. Különleges forgógépek zavarszűrése. Felvonóberendezések zavarszűrése. (Hajtómotor, segédmotor, kormányzó- és jelzőberendezések stb. által okozott zavarok.)

C) Kapcsoló készülékek, áramszedők zavarelhárítása. Kapcsoló készülékek zavarszűrése. (Egyszerű és mágnes-tekercek áramköreit záró kapcsolókészülékek zavarszűrése.) Áramszedők zavarcsökkentése.

D) Gáztöltésű csövek által okozott zavarok elhárítása.

Higanygőz egyenirányító csövek. Izzókatódos áramegyenirányítók, Erősítő csövek által okozott zavarok. Fényreklámesővek által okozott zavarok.

E) Nagyfeszültségű berendezések által okozott zavarok elhárítása.

Távvezetékek, Fényreklám-berendezések. Különleges berendezések. Robbanómotorok gyújtóberendezései.

F) Nagyfrekvenciás készülékek által okozott zavarok elhárítása.

Tesla-transzformátorok. Kisteljesítményű besugárzókészülékek. Diathermiás gyógykészülékek, Zeileis-készülékek.

G) Egyéb zavarforrások által okozott zavarok elhárítása.

Statikus zavarok. Fémrészek érintkezésekor fellépő zavarok.

8. Zavarelhárító kísérletek.

9. Zavarszűrők szerelése.

A) Az eredményes zavarszűrés követelményei.

B) Üzembiztonsági feltételek.

C) Életbiztonsági feltételek.

D) Tartós, nedvesség- és hőálló zavarszűrő.

E) Erősáramú szerelési szabályok betartása.

10. Képletek.

Irodalom.

Függelék.

I. A rádiórendelet (9.557/X/1927. K. M.) rádiózavarokkal kapcsolatos rendelkezései.

II. A rádiózavarszűrésről szóló rendelet (104.912/5—X—1934. K. M.)

A Debreceni „Mészárosposták“ története (1478—1720). Irta dr. Monus Ferenc m. kir. postahivatali igazgató. II. kiadás. Lapunk 1930. évi IV. évfolyama 1. számának 60-ik oldalán méltattuk dr. Monusnak ezt a munkáját. Mindenesetre örvendetes esemény, hogy az első kiadás teljesen elfogyott s a mostani nehéz viszonyok között új kiadásra került a sor.

A rádióra vonatkozó rendeletek gyűjteménye. Összeállította: dr. Pokoly László m. kir. postafogalmazó. Az összeállítás felöleli a rádiórendeletet és annak végrehajtási utasítását az 1927 óta megjelent összes módosító rendelkezésekkel együtt, közli az erősáramú villamosberendezések által okozott zavarok megszüntetésére kiadott rendeletet s végül ismerteti a budapesti postaigazgatóság területén életbeléptetett „Adrema“-rendszert. Felsorolja a gyakrabban előforduló rádiókezelési szabálytalanságokat és mintatárt is közöl.

A segédkönyvet a rádióval foglalkozó személyzet eredményesen használhatja egyrészt, mert az összes vonatkozó rendelkezések összefoglalva egy gyűjteményben megtalálhatók, másrészt pedig, mert a rendelet-gyűjtemény kimerítő tárgymutatóval is rendelkezik. Ennek segítségével a megfelelő rendelkezés alkalmazására azonnal biztos utmutatást lehet kapni. Úgyes megoldás a gyakrabban előforduló szabálytalanságok külön felsorolása, amivel a rádióval foglalkozó személyzet figyelmét a helyes kezelésre hívja fel a szerző.

A könyvben közölt mintatár főleg a kisebb postamesteri hivataloknál fog jó szolgálatot tenni, mert az egyes jelentések, megkeresések stb. — mindenre kiterjedő — pontos szerkesztését biztosítják.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.